

ADR

31/12/2023

LLB Sem-VI

Paper / Subject Code: 35603 / Alternate Dispute Resolution System.

Time : 2 Hrs.

Total Marks: 60

1. All questions are compulsory.
2. All questions carry equal marks.

Q.1] Answer in one or two sentences. (6 out of 10) 12

1. Write any two salient features of the Arbitration and Conciliation Act, 1996.
2. What do you mean by Arbitration Award?
3. What is the nature of Arbitration?
4. What is the role of Conciliator?
5. What is the nature of A.D.R. system?
6. What is Conciliation?
7. What do you mean by Lok Adalat?
8. What is Mediation?
9. How many minimum and maximum number of arbitrators are permitted to be appointed on an arbitral tribunal?
10. Whether provisions of C.P.C. and Indian Evidence Act are binding for Arbitration?

Q.2] Write short notes (any two) of the following. 12

1. Advantages of Mediation.
2. Settlement agreement.
3. Additional Award.
4. Challenge to arbitrator's appointment

Q.3] Solve (any two) of the following. 12

- a) In ancient India, disputes were resolved by 5 panchas in various villages. These 5 persons were mostly known "Pancha mukhi parmeshwar" in olden days.
- 1) Which present type of peaceful settlement of dispute was used in ancient India?
 - 2) State the difference between Arbitration and Conciliation.
- b) Arbitration proceedings is going on between the parties.
- 1) Explain the nature of proceedings before the arbitrator.

27720

Page 1 of 4

4FAC7FA6E47151B695BF1134511F08B8

2) Whether to follow the principles of natural justice are binding during arbitral proceeding?

c) Rajiv and Meena both are willing to tackle their dispute through Lok-Adalat and they did accordingly.

1) Whether award given by Lok -Adalat can be challenged?

2) Explain the importance of Lok-Adalat.

d) Harpreet has been appointed as an arbitrator regarding the dispute between Surinder and Maninder. Harpreet is the maternal uncle of Maninder.

1) Whether Harpreet act as an arbitrator here? Kindly explain your opinion.

2) Explain the procedure regarding to appointment of arbitrators.

Q.4] Answer the following any two.

24

1. Explain - "The concept and object of Lok Nyayalaya is to bring justice at the door steps of the needy."

2. Write various salient features of the Arbitration and Conciliation Act,1996. Explain in detail Conciliation procedure.

3. Explain how the Arbitration system is better and more convenient than other systems of settling disputes.

4. State the grounds for setting aside an arbitral award and discuss any four of them.

वेळ : २ तास

गुण : ६०

प्र १. प्रत्येकी एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर द्या. (कोणतेही ६ सोडवा)

१२

१. लवाद आणि सामंजस्य कायदा, १९९६ ची कोणतीही दोन ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.
२. लवाद निवाडा म्हणजे काय ?
३. लवादाचे स्वरूप काय आहे ?
४. समेटकर्त्याची भूमिका काय आहे ?
५. ए.डी.आर. प्रणालीचे स्वरूप काय आहे ?
६. समेट म्हणजे काय ?
७. लोक अदालत म्हणजे काय ?
८. मध्यस्थी म्हणजे काय ?
९. लवाद न्यायाधिकरणावर किमान आणि कमाल किती लवादांची नियुक्ती करण्याची परवानगी आहे ?
१०. दिवाणी प्रक्रिया संहिता आणि भारतीय पुराव्याचा कायदा यांच्या तरतूदी लवादासाठी बंधनकारक आहेत काय ?

प्र. २ टीपा लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

१. मध्यस्थीचे फायदे.
२. समझोता करार.
३. अतिरिक्त निवाडा.
४. लवादाच्या नियुक्तीला आव्हान

प्र. ३ खालीलपैकी (कोणतेही दोन)

१२

- अ) प्राचीन भारतात, विविध गावांमध्ये ५ पंचांद्वारे विवाद सोडवले जात होते .या ५ व्यक्तींना जुन्या काळात "पंचमुखी परमेश्वर" म्हणून ओळखले जात असे.
- १) सध्याच्या शांततेच्या मार्गाने वाद निवारण करण्याचा कोणता मार्ग प्राचीन भारतात वापरला गेला ?
 - २) लवाद आणि समेट यातील फरक सांगा.

- ब) पक्षकारांमध्ये लवादाची कार्यवाही सुरु आहे.
- १) लवादासमोर कार्यवाहीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- २) लवादाच्या प्रक्रियेदरम्यान नैसर्गिक न्यायाच्या तत्वांचे पालन करणे बंधनकारक आहे का?
- क) राजीव आणि मीना दोघेही लोकअदालतद्वारे त्यांच्यातील वाद- सोडवण्यास इच्छुक आहेत आणि त्यांनी त्यानुसार केले.
- १) लोक अदालतीने दिलेल्या निवाड्याला आव्हान देता येईल का?
- २) लोक अदालतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ड) सुरिंदर आणि मनिंदर यांच्यातील वादावर हरप्रीतची मध्यस्थ म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. हरप्रीत हा मनिंदरचा मामा आहे.
- १) हरप्रीत याठिकाणी मध्यस्थ म्हणून काम करू शकतो का? कृपया आपले मत स्पष्ट करा.
- २) मध्यस्थांच्या नियुक्तीची प्रक्रीया स्पष्ट करा.

प्र ४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन सोडवा)

२४

१. "गरजूंना दारात न्याय मिळवून देणे, ही लोकन्यायालयाची संकल्पना आणि उद्देश आहे," - स्पष्ट करा.
२. लवाद आणि सामंजस्य कायदा, १९९६ ची विविध ठळक वैशिष्ट्ये लिहा. तसेच समेट प्रक्रीया सविस्तरपणे समजावून सांगा.
३. विवाद मिटवण्याच्या इतर प्रणालीपेक्षा लवाद प्रणाली कशी चांगली आणि अधिक सोयीस्कर आहे, हे स्पष्ट करा.
४. लवाद निवाडा रद्द करता येण्यासाठीची कारणे सांगा आणि त्यापैकी कोणत्याही चारवर चर्चा करा.

BLS Sem-X

Paper / Subject Code: 35803 / Alternate Dispute Resolution System.

Time : 3 Hrs.

Total Marks: 100

1. All questions are compulsory.
2. All questions carry equal marks.

Q.1] Answer in one or two sentences.

1. Write any two qualification of an Arbitrator.
2. What is Negotiation?
3. What is the language of the arbitral Proceedings?
4. What is the role of Conciliator?
5. What is Alternative Dispute Resolution?
6. What is Settlement Agreement?
7. What do you mean by Arbitral Tribunal?
8. What is Mediation?
9. What do you mean by Foreign Award?
10. Write any two qualifications of an arbitrator.

20

Q.2] Write short notes (any four) of the following.

1. Termination of Arbitral Proceedings.
2. Distinguish between Arbitration and Conciliation.
3. Forms and content of Arbitral Award.
4. New York Convention.
5. Interim measures by the court.
6. Appointment of Conciliator.

20

Q.3] Solve (any two) of the following.

12

a) A dispute arose between the parties as regards the venue of the arbitration. Under the Arbitration Agreement the decision is to be given by the joint Arbitration Committee on such issue. The question before the Supreme Court was whether such a decision is appealable :

- (i) Do you think that such a decision is appealable?
- (ii) The decision given by joint Arbitration Committee can be considered as an interim award is award? Explain.

b) In the Development agreement between owner and developer, there is clause to refer the dispute to the arbitrator. The Owner has filed the suit in the Civil Court to declare the Agreement as null and void.

- (i) Is such clause 'Arbitration Agreement'?

27719

Page 1 of 4

4FAC7FA6E47151B695BF1134511FC47B

(ii) What will be the position of the said 'Arbitration Agreement' in case the Development Agreement is declared null and void.

(iii) What can be the judicial order if the Developer point out the Arbitration clause in Agreement to the Court?

c) In a dispute which has arisen between the parties, an arbitrator duly appointed by parties gave Award. A Petition u/sec. 34 for Setting Aside the Award was filed before the Principle Sub-Court Bhopal, which gave judgment confining Award.

(i) Is the Judgment passed by the Judge, liable to be Set Aside.

ii) Whether question relating to lack of jurisdiction be raised at the stage of execution or before the Appellate Court?

Q.4] Answer the following **any four**.

48

1. Why the measures of Alternate Dispute Resolution are not widely accepted in India?
2. Define Lok Adalat. Discuss Award, Jurisdiction and Power of Lok Adalat?
3. What are the provisions relating to Correction, Interpretation and Additional Award?.
4. Lok Adalat vis-a-vis Permanent Lok Adalat.
5. Explain the special features of the Geneva Convention.
6. State the procedure for setting aside an arbitral award.

वेळ : ३ तास

गुण : १००

1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.१] एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर द्या.

1. लवादाची कोणतीही दोन पात्रता लिहा.
2. निगोटोएशन म्हणजे काय?
3. लवादाच्या कार्यवाहीची भाषा काय आहे?
4. कॉन्सिलिएटरची भूमिका काय आहे?
5. वैकल्पिक विवाद निराकरण म्हणजे काय?
6. समझौता करार म्हणजे काय?
7. लवाद न्यायाधिकरण म्हणजे काय?
8. मध्यस्थी म्हणजे काय?
9. परदेशी पुरस्कार म्हणजे काय?
10. लवादाची कोणतीही दोन पात्रता लिहा.

20

प्र.२] खालीलपैकी लहान नोट्स (कोणत्याही चार) लिहा.

1. लवादाच्या कार्यवाहीची समाप्ती.
2. लवाद आणि सामंजस्य यामध्ये फरक करा.
3. आर्बिट्रल अवॉर्डचे फॉर्म आणि सामग्री.
4. न्यू यॉर्क अधिवेशन.
5. न्यायालयाने अंतरिम उपाय.
6. कॉन्सिलिएटरची नियुक्ती.

20

Q.3] खालीलपैकी (कोणतेही दोन) सोडवा.

अ) लवादाच्या ठिकाणाबाबत पक्षांमध्ये वाद निर्माण झाला. लवादाच्या करारांतर्गत अशा मुद्द्यावर संयुक्त लवाद समितीने निर्णय द्यायचा आहे. अशा निर्णयाला अपील करता येईल का, असा प्रश्न सर्वोच्च न्यायालयासमोर होता.

12

27719

- (i) असा निर्णय अपील करण्यायोग्य आहे असे तुम्हाला वाटते का?
(ii) संयुक्त लवाद समितीने दिलेला निर्णय हा अंतरिम निवाडा म्हणून मानला जाऊ शकतो का? स्पष्ट करणे.

b) मालक आणि विकासक यांच्यातील विकास करारामध्ये, विवाद लवादाकडे पाठविण्याचे कलम आहे. हा करार रद्दबातल ठरवण्यासाठी मालकाने दिवाणी न्यायालयात दावा दाखल केला आहे.

- (i) असे कलम 'लवाद करार' आहे का?
(ii) विकास करार रद्द आणि निरर्थक घोषित झाल्यास उक्त 'लवाद करार' ची स्थिती काय असेल.
(iii) जर विकसकाने करारातील लवादाचे कलम न्यायालयाला दाखवले तर न्यायालयीन आदेश काय असू शकतो?

c) पक्षांमध्ये उद्भवलेल्या वादात, पक्षांनी रीतसर नियुक्त केलेल्या मध्यस्थाने पुरस्कार दिला. एक याचिका w/से. निवाडा बाजूला ठेवण्यासाठी 34 सिद्धांत उप-न्यायालय भोपाळसमोर दाखल केला होता, ज्याने निवाडा मर्यादित ठेवला होता.

- (i) न्यायाधीशांनी दिलेला निर्णय, बाजूला ठेवण्यास जबाबदार आहे का?
ii) अधिकारक्षेत्राच्या अभावाशी संबंधित प्रश्न अंमलबजावणीच्या टप्प्यावर किंवा अपीलीय न्यायालयासमोर उपस्थित केला जाईल का?

Q.4] खालील कोणत्याही चारची उत्तरे द्या.

1. पर्यायी विवाद निराकरणाचे उपाय भारतात मोठ्या प्रमाणावर का स्वीकारले जात नाहीत?
2. लोकअदालतीची व्याख्या करा. लोकअदालतीचे पुरस्कार, अधिकार क्षेत्र आणि शक्ती याविषयी चर्चा करा?
3. सुधारणा, व्याख्या आणि अतिरिक्त पुरस्काराशी संबंधित काय तरतुदी आहेत?
4. लोकअदालत कायमस्वरूपी लोकअदालत.
5. जिनिव्हा अधिवेशनाची विशेष वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
6. मध्यस्थ निवाडा बाजूला ठेवण्याची प्रक्रिया सांगा.

Q.P. code - 92187

Sub. code - 35811
MCQS.

1. A.D.R. stands for _____ ए.डी.आर. म्हणजे _____
 - a. Automated Discovery Response / स्वयंचलित शोध प्रतिसाद
 - b. Alternate Dispute Resolution/ वैकल्पिक वाद निवारण
 - c. Exact Dispute Resolution/तंतोतंत वाद निवारण
 - d. Automated Dispute Resolution/ स्वयंचलित वाद निवारण

2. Which of these is a condition for which compulsory arbitration is imposed on the disputing parties?/ या पैकी कोणती अंत विवादीत पक्षांवर अनिवार्य लवादासाठी लादली गेली आहे?
 - a. When an industrial dispute is apprehended/ जेव्हा औद्योगिक वाद पकडला जातो.
 - b. Disputing parties fail to arrive at a settlement by a voluntary method/ वादातीत पक्ष ऐच्छिक पद्धतीद्वारे समझोता करण्यात अयशस्वी होतो
 - c. The issue of the dispute should be mentioned in the arbitration agreement/लवाद कारारा मध्ये वादाचा मुद्दा नमूद करावा .
 - d. When the commercial dispute is apprehended/ जेव्हा व्यावसायिक वाद पकडला जातो

3. Mahesh knows that the arbitrator appointed by Suresh is not qualified to act as per arbitration agreement, but he raises no objection and takes part in the proceedings./ महेशला माहित आहे की सुरेश ने नियुक्त केलेला लवाद कर्ता हा लवादाच्या कसरा नुसार काम करण्यास पात्र नाही. परंतु त्याने कोणताही आक्षेप न घेता कार्यवाहित भाग घेतला
 - a) Mahesh exercise his right / महेश ने त्याच्या अधिकाराचा वापर केला
 - b) Suresh exercise his right/ सुरेश ने त्याच्या अधिकाराचा वापर केला
 - c) Mahesh has deemed to have waived his right to object/ आक्षेप घेण्याच्या माहेशच्या अधिकाराचा त्याने त्याग केला असे समजले जाईल
 - d) Suresh and Mahesh both persons are not ready for compromise./ सुरेश आणि महेश दोघेही तडजोडी साठी तयार नाहीत

4. Which are the correct characteristics of Negotiation? / वाटाघातीचे योग्य वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?
 - a. Its Quick, Cheap Process and Confidentiality./ त्याची जलद, स्वस्त प्रक्रिया आणि गोपनीयता
 - b. Cheap Process and Might not come to a decision/ स्वस्त प्रक्रिया आणि निर्णयावर येऊ शकत नाही
 - c. Confidentiality and Lack of certainty. /गोपनीयता आणि निश्चिततेचा अभाव
 - d. Might not come to a decision. /निर्णयावर येऊ न शकणे

5. The mediation is not _____ / मध्यस्थी _____ नाही
 - a. recognized by legislation in India/ भारतातील कायद्याने मान्यता प्राप्त
 - b. recognized as an alternate dispute resolution mechanism for all disputes in India/ भारतातील सर्व विवादांसाठी पर्यायी निसंकरण यंत्रणा म्हणून मान्यता प्राप्त
 - c. recognized as an alternate dispute resolution mechanism for certain kinds of disputes approved by legislation / कायद्याने मंजूर केलेल्या विशिष्ट प्रकारच्या विवादांसाठी वैकल्पिक विवाद निसंकरण यंत्रणा म्हणून ओळखली जाते
 - d. not an alternative dispute resolution mechanism/ वैकल्पिक विवाद निराकरण यंत्रणा नाही

Sub: - ADR

17/5/2022

LLB Sem - VI 40-60 Part.

Sub. Code - 35811

Q.P. Code - 92187

6. Aman and Rahul both are partners in a partnership firm make an agreement in writing to refer a dispute relating to business between them to an arbitrator. In spite of this agreement Aman files a suit against Rahul relating to the dispute in a court./ अमन आणि राहुल दोघेही भागीदारी फर्म मध्ये भागीदार आहेत. ते दोघेजण व्यवसेशी संबंधित विवाद लवादाकडे निर्दिष्ट करायचा असा लेखी करार करतात. या करारा नंतर ही अमन राहुल च्या विरोधात न्यायालयात दावादाखल करतो.

a. The jurisdiction of court is ousted as a valid arbitration agreement exists./ वैध लवाद करार असल्याने न्यायालयाचे अधिकार क्षेत्र काढून टाकले जाते

b. Court has jurisdiction over the matter./ न्यायालयाला या प्रकरणात अधिकार क्षेत्र आहे

c. Aman can file an appeal in Court only against arbitral award./ अमन केवळ लवाद निर्णया विरुद्ध न्यायालयात अपील दाखल करू शकतो

d. The court does not have jurisdiction./ न्यायालयाला अधिकार क्षेत्र नाही

7. The number of conciliators, can be _____/ समझोता कर्त्यांची संख्या ----- असू शकते.

a. only odd number / फक्त विषम संख्या

b. only even number / फक्त सम संख्या

c. 1 or 2/ १ किंवा २

d. 1, 2 or 3 / १, २ किंवा ३

8. The mandate of an arbitrator shall _____/ लवादा बरोबरचा चा करार-----

a. be terminated by the death of any party by whom he was appointed./ ज्या पक्षाद्वारे त्यांची नियुक्ती करण्यात आली होती त्या पक्षाच्या मृत्यूने संपुष्टात येईल

b. be terminated by the death of the counter party./ प्रती पक्षाच्या मृत्यूने संपुष्टात येईल

c. not be terminated by the death of any party by whom he was appointed./ ज्या पक्षाद्वारे त्यांची नियुक्ती करण्यात आली होती अशा कोणत्याही पक्षाच्या मृत्यूने संपुष्टात येणार नाही

d. be terminated by the death of the father./ वडिलांच्या मृत्यूने संपुष्टात येईल

9. After the arbitral award is made, each party shall be delivered-----/ लवाद निवाडा केल्यानंतर प्रत्येक पक्ष कासला देण्यात येईल -----

a. the original award./ मुख्य निवाडा

b. a signed copy of the award./ निवाड्याची स्वाक्षरी केलेली प्रत.

c. a photocopy of the award./ निवाड्याची प्रत

d. an unsigned copy of the award./ निवाड्याची स्वाक्षरी न केलेली प्रत

10. In Conciliation the decision is known as _____/ समेट प्रक्रिये मध्ये निर्णय ----- म्हणून ओळखला जातो.

a. Settlement./ समझोता

b. Opinion./ मत

c. Decision./ निर्णय

d. Arbitral award./ लवाद निवाडा

11. Lok Adalat is also known _____/ लोक अदालत _____ म्हणून देखील ओळखले जाते

a. Men's Court./ पुरुषांचे न्यायालय

b. Women's Court./ महिलांचे न्यायालय

17/5/2022

Sub: ADR

LLB Sem-VI 40-60 Part.

Sub. Code - 35811

Q.P. Code - 92187

- c. Children's Court. / बाळांचे न्यायालय
d. People's Court. / लोकांचे न्यायालय

12) In case of three arbitrators the 'Third Arbitrator' shall act as _____ / तीन लवदयांच्या बाबतीत तृतीय लवाद ----- म्हणून काम करेल

- a. An umpire/ एक पंच
b. A Presiding Arbitrator / अध्यक्षीय लवाद
c. Sole arbitrator / एकमेव लवाद
d. Assistant Arbitrator/ सहाय्यक लवाद

13. Arbitral tribunal has no jurisdiction to issue _____ / लवाद प्राधिकरणाला ----- देण्याचा अधिकार नाही

- a. Interim award. / अंतरिम निवाडा.
b. award / निवाडा
c. Winding up orders/ परिसमापन आदेश
d. Ex-parte Orders. / पूर्व पदाचे आदेश

14. Which method of settlement of dispute is applicable only to existing disputes?/विवाद सोडवण्याची कोणती पद्धत केवळ विद्यमान विवादांना लागू आहे?

- a. Every method/ प्रत्येक पद्धत
b. Arbitration/ लवाद
c. Conciliation/ समेटे
d. Non verbal/ शाब्दिक नसलेले

15. An arbitral award is _____ and _____ upon the parties. / पक्षकरांवर लवाद निवाडा ----- आणि ----- आहे

- a. Final and binding. / अंतिम व बंधनकारक
b. Temporary and partly binding. / तात्पुरते आणि अंशतः बंधनकारक
c. Non binding and arbitrary. / न बंधनकारक आणि अनियंत्रित
d. Uncertain and non recognize. / अनिश्चित आणि ओळखत न येणारे

16. A sum directed to be paid by an arbitral award shall carry interest / लवादाच्या निवाडेद्वारे देयक असलेल्या रकमे मध्ये ----- व्याज दिले जाईल

- a. @ 6% per annum from the date of the award till the date of payment / निवड्याच्या तारखे पासून देय तारखे पर्यंत वार्षिक 6% दराने
b. @ 12% per annum from the date of the award till the date of payment / निवड्याच्या तारखे पासून देय तारखे पर्यंत वार्षिक 12% दराने
c. @ 18% per annum from the date of the award till the date of payment / निवड्याच्या तारखे पासून देय तारखे पर्यंत वार्षिक 18% दराने
d. @ 24% per annum from the date of the award till the date of payment / निवड्याच्या तारखे पासून देय तारखे पर्यंत वार्षिक 24% दराने

171512022

Sub: ADR

LLB Sem - VI 40-60 part.

Sub. Code - 35611

Q.P. Code - 92187

17. _____ is less expensive method as compared to litigation costs. / खटल्यांच्या तुलनेत ----
----- ही कमी खर्चीक पद्धत आहे

- Court case. / न्यायालयीन
- Civil case. / दियाणी खटला
- Criminal case. / फौजदारी खटला
- Arbitration / लवाद

18. Arbitral proceedings commence from / लवाद प्रक्रिया सुरू होते -----

- On the date on which a request for a dispute to be referred to arbitration is received by the respondent / ज्या तारखेला लवादाचा संदर्भ घ्यावा म्हणून विरुद्ध पक्षकरीकडे विनंती केली जाते त्या तारखेला
- On the date when the respondent gives consent to the appointment of the arbitrator / प्रतिवादी जेव्हा लवादाची नेमणूक करण्यास संमती देतो त्या तारखेला
- On the date when the arbitrator issues notice to the parties / ज्या तारखेला लवादाने पक्षकारांना नोटिस दिली
- On the date when the statement of claim and written submission of defence is made. / ज्या तारखेला हक्क सांगण्याचे विधान आणि बचाव पत्र लेखी सादर केले जाते

19. _____ proceedings cannot be used as evidence in any arbitral or judicial proceedings. / ----
----- कार्यवाही कोणत्याही लवाद किंवा न्यायिक कार्यवाही मध्ये पुरावा म्हणून वापरली जाऊ शकत नाही.

- Any / कोणतीही
- Secondary / दुय्यम
- Arbitration / लवाद
- Conciliation / समेट

20. Mahesh has been appointed as an arbitrator regarding the dispute between Rohan and Sumedh. Mahesh is the maternal uncle of Sumedh. / रोहन आणि सुमेध यांच्यातील वादाबद्दल महेशची लवाद म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. महेश हा सुमेधचा मामा आहे.

- Mahesh cannot work as an arbitrator. / महेश लवाद म्हणून काम करू शकत नाही.
- Mahesh can work as an arbitrator. / महेश लवाद म्हणून काम करू शकतो.
- Sumedh can work as an arbitrator. / सुमेध लवाद म्हणून काम करू शकतो.
- Rohan can work as an arbitrator. / रोहन लवाद म्हणून काम करू शकतो.

17/5/2022

Sub: ADR

LLB Sem - VI 40 60 part

Sub. code - 35611

Q.P. code - 92187

Descriptive questions.

1. Explain any three salient features of the Arbitration and Conciliation Act, 1996. / लवाद आणि सामंजस्य कायदा, १९९६ ची कोणतीही तीन ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
2. Define and explain - Arbitration agreement. / व्याख्या लिहा आणि स्पष्ट करा - लवाद करार.
- 3 Write on " International Commercial Arbitration." / "आंतरराष्ट्रीय व्यावसायिक लवाद" यावर लिहा.
4. When an arbitral award can be set a side? / लवादाचा निवाडा कधी बाजूला ठेवला जाऊ शकतो?
5. What is Conciliation? Explain three advantages of Conciliation. / समेट म्हणजे काय? समेटाचे तीन फायदे स्पष्ट करा.
6. What is Lok Adalat? Explain the importance of Lok Adalat for Judicial system. / लोकअदालत म्हणजे काय? न्यायव्यवस्थेबाबत लोकअदालतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
7. What do you mean by Non Speaking Award and Discuss the situation when it can be Non Speaking Award? / नॉन स्पीकिंग निवाडा म्हणजे काय? कोणत्या परिस्थितीत नॉन स्पीकिंग दिला जाऊ शकतो?
8. Explain Foreign award. / परदेशी निवाडा स्पष्ट करा.
9. Explain the need of Alternate Dispute Resolution. / वैकल्पिक वाद निवारण पद्धतीची आवश्यकता स्पष्ट करा.
10. What is the role of the court in arbitration proceeding? / लवादाच्या कार्यवाहीमध्ये न्यायालयाची भूमिका काय असते?

Program code - 3L00116 / Sub. Code. 35603

Paper Code - (2 hours) 10010677

[Marks: 60]

LLB Sem - VI

1. All questions are compulsory.
2. All questions carry equal marks.

1. Answer in one or two sentences. (6 out of 10)

12

- a. What do you mean by Arbitral Tribunal?
- b. What is the main object of the Arbitration and Conciliation Act, 1996?
- c. What is Arbitration?
- d. What is the language of the arbitral proceeding?
- e. What is settlement agreement?
- f. What is Mediation?
- g. What is the main object behind the establishment of Lok Adalats?
- h. What is Negotiation?
- i. What is Alternative Dispute Resolution?
- j. Write any two qualifications of an Arbitrator.

2. Short notes of the following. (any two)

12

- a. Foreign awards.
- b. Forms and contents of Arbitral Award.
- c. Appointment of Conciliators.
- d. Advantages of Mediation.

3. Solve (any two) of the following.

12

- a) Neeraj knows that the arbitrator appointed by Aman is not qualified to act as per arbitration agreement but without raising any objection he takes part in the proceedings.
 - i. Which principle is applicable here? Kindly explain it.
 - ii. What is the difference between Waiver and Estoppel?
- b) Arbitration proceeding is going on between the parties. Parties from dispute willing to resolve the problem among themselves.
 - i. Whether parties are eligible to resolve the dispute between themselves?
 - ii. State and explain the principle stated here.
- c) Harpreet has been appointed as an arbitrator regarding the dispute between Surinder and Maninder. Harpreet is the maternal uncle of Maninder.
 - i. Whether Harpreet act as an arbitrator here? Kindly explain your opinion.
 - ii. Explain the procedure regarding to appointment of arbitrators.

d) Motor accident petition claim referred to Lok Adalat by the parties. Matter is settled and award is given by Lok Adalat.

- i. Explain the importance of the award given by Lok Adalat.
- ii. Do you feel that award given by Lok Adalat is final and binding upon the parties?

4. Answer the following any two.

24

- a. Discuss the powers, duties and obligations of the arbitral tribunal.
- b. Explain the concept of Lok Adalat. What do you mean by Permanent Lok Adalat?
- c. State the grounds for setting aside an arbitral award and discuss any two of them.
- d. Explain in detail Conciliation procedure.

(मराठी रुपांतर)

वेळ: २ तास

एकूण गुण: ६०

१. प्रत्येकी एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर द्या. (कोणतेही ६ सोडवा) १२
- अ. लवाद न्यायाधिकरण म्हणजे काय?
ब. लवाद आणि सामंजस्य कायदा, १९९६ याचा मुख्य उद्देश काय आहे?
क. लवाद म्हणजे काय?
ड. लवादाच्या कार्यवाहीची भाषा काय आहे?
इ. समझोता करार म्हणजे काय?
फ. मध्यस्थी म्हणजे काय?
ग. लोकअदालत स्थापन करण्यामागील मुख्य उद्देश काय आहे?
ह. वाटाघाटी म्हणजे काय?
य. वैकल्पिक वाद निवारण म्हणजे काय?
र. लवादाच्या कोणत्याही दोन पात्रता लिहा.
२. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२
- अ. परदेशी निवाडा.
ब. लवाद निवाड्याचा आराखडा आणि घटक.
क. समेटकर्त्याची नियुक्ती.
ड. मध्यस्थीचे फायदे.
३. खालीलपैकी (कोणतेही दोन) सोडवा. १२
- अ) नीरजला माहित आहे की अंमनने नियुक्त केलेला लवाद हा लवादाच्या करारानुसार काम करण्यास पात्र नाही परंतु कोणताही आक्षेप न घेता तो कार्यवाहीत भाग घेतो.
- i. येथे कोणते तत्व लागू आहे? कृपया समजावून सांगा.
ii. वेव्हार आणि एस्टोपेलमध्ये काय फरक आहे?
- ब) पक्षकारांमध्ये लवादाची कार्यवाही सुरू आहे. विवादातील पक्ष आपापसात समस्या सोडवण्यास इच्छुक आहेत.
- i. दोन्ही पक्ष आपापसातील वाद सोडविण्यास पात्र आहेत काय?
ii. येथे सांगितलेले तत्व सांगा आणि स्पष्ट करा.
- क) सुरिंदर आणि मनिंदर यांच्यातील वादावर हरप्रीतची मध्यस्थ म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. हरप्रीत हा मनिंदरचा मामा आहे.
- i. हरप्रीत याठिकाणी मध्यस्थ म्हणून काम करू शकतो का? कृपया आपले मत स्पष्ट करा.
ii. मध्यस्थांच्या नियुक्तीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- ड) मोटर अपघात याचिका पक्षकारांनी लोकअदालतीकडे संदर्भित केली. लोकअदालतीद्वारे प्रकरण निकाली काढले जाते आणि निवाडा दिला जातो.
- i. लोकअदालतीद्वारे दिल्या जाणाऱ्या निवाड्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
ii. लोकअदालतीद्वारे दिलेला पुरस्कार अंतिम आणि पक्षकारांना बंधनकारक आहे, असे तुम्हाला वाटते का?

४. सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन सोडवा)

२४

अ. लवाद न्यायाधिकरणाच्या अधिकार, कर्तव्ये आणि दायित्वांची चर्चा करा.

ब. लोकअदालतची संकल्पना स्पष्ट करा. कायमस्वरूपी लोकअदालत म्हणजे काय?

क. लवाद निवाडा रद्द करता येण्यासाठीची कारणे सांगा आणि त्यापैकी कोणत्याही दोनवर चर्चा करा.

ड. समेट प्रक्रिया सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

BLS sem - X

Program code - 3200210, sub-code - 35803

G.P. code 10010682

(3 hours)

[Marks: 100]

1. Answer the following in one or two sentence.

20

- a. What are good offices?
- b. Give any two distinguish between Conciliation and Negotiation.
- c. State any two aims and objects of Arbitration and Conciliation act 1996.
- d. What is the time limit for giving an Arbitral Award?
- e. Who is a presiding arbitrator?
- f. What is Permanent Lok Adalat?
- g. What is Alternative Dispute Resolution?
- h. Write any two qualifications of an Arbitrator.
- i. What is the language of the arbitral proceeding?
- j. Who can be the parties of the Arbitration Agreement?

2. Write Short Notes on (Any Four)

20

- a. Application for setting aside Arbitral Award.
- b. Commencement of Arbitral Proceedings
- c. Foreign awards.
- d. Appointment of Conciliators
- e. New York Convention.
- f. Advantages of Mediation

3. Situational Problems (any two)

12

- a. Mr. X and Mr. y refer to issues to arbitration. During the arbitration, arbitrator attempted to settle both the issues. After much effort 1 issue was settled and the conciliator drafted agreement on a paper, according to which Mr why has agreed to pay Rs. 2,50,000/- to Mr X immediately.
 - (i) Was it legal and proper for arbitrator to attempt for settlement?
 - (ii) Can arbitrator proceed with the other issue in arbitration?
 - (iii) What action can be taken by Mr X if Mr Y failed and neglected to pay the amount as agreed.
- b. A fire insurance company under its policy stipulated and arbitration clause saying that all benefits under the policy shall be forfeited if neither action not arbitration is commenced within 3 months of the rejection of the claim.
 - (i) Whether search Claus is valid?
 - (ii) Does the Limitation Act 1963 applied to the arbitration?
 - (iii) Whether the court has power to extend the time?

BLS sem-X

- c. In an agreement between publisher and author it was provided that the dispute shall be referred to the arbitration of the two arbitrators. After the dispute arose the author vide a legal notice nominated Mr X as the sole arbitrator. Replying on the arbitration clause the publisher nominated Mr. Y as the arbitrator. The author filed an application under section 11 of the Arbitration and Conciliation Act 1996 for appointment of sole arbitrator on the ground that he cannot afford arbitration by two arbitrators as it will be very costly. Decide.

4. Essay type questions (Any Four)

48

- a) When does Foreign award becomes binding on parties to the arbitration?
- b) Discuss the role of Conciliator and Explain Conciliation Proceedings.
- c) Explain the concept of Lok Adalat. What do you mean by Permanent Lok Adalat?
- d) Explain the role of the court in the arbitration proceeding.
- e) Examine the provisions relating to Jurisdiction of Arbitral Tribunals under the Arbitration and Conciliation Act, 1996.
- f) Discuss the powers, duties and obligations of the arbitral tribunal.

BLS sem - X

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास

एकूण गुण: १००

१. पुढील एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर द्या

अ. चांगली कार्यालये काय आहेत?

ब. समझौता आणि वाटाघाटी यातील कोणतेही दोन फरक द्या.

क. लवाद आणि सामंजस्य कायदा 1996 ची कोणतीही दोन उद्दिष्टे आणि उद्दिष्टे सांगा.

ड. लवाद निवाडा देण्यासाठी वेळ मर्यादा किती आहे?

इ. अध्यक्षीय लवाद कोण आहे?

फ. कायमस्वरूपी लोक अदालत म्हणजे काय?

ग. वैकल्पिक विवाद निराकरण म्हणजे काय?

ह. लवादाच्या कोणत्याही दोन पात्रता लिहा.

य. लवादाच्या कार्यवाहीची भाषा काय आहे?

र. लवाद कराराचे पक्ष कोण असू शकतात?

२०

२. लघु नोट्स लिहा. (कोणत्याही चार)

अ. लवाद निवाडा बाजूला ठेवण्यासाठी अर्ज.

ब. लवादाच्या कार्यवाहीची सुरुवात

क. परदेशी पुरस्कार.

ड. कॉन्सिलिएटर्सची नियुक्ती

इ. न्यूयॉर्क अधिवेशन.

फ. मध्यस्थीचे फायदे

२०

३. परिस्थितीविषयक समस्या (कोणत्याही दोन)

अ. मिस्टर X आणि मिस्टर Y लवादाच्या मुद्द्यांचा संदर्भ घेतात. लवादादरम्यान लवादाने दोन्ही मुद्द्यांवर तोडगा काढण्याचा प्रयत्न केला. बऱ्याच प्रयत्नांनंतर 1 मुद्दा निकाली काढण्यात आला आणि कॉन्सिलिएटरने एका कागदावर कराराचा मसुदा तयार केला, त्यानुसार श्री का रु. श्री X ला ताबडतोब 2,50,000/-

i. लवादाने तोडगा काढण्याचा प्रयत्न करणे कायदेशीर आणि योग्य होते का?

ii. मध्यस्थ लवादातील इतर मुद्द्यांबाबत पुढे जाऊ शकतो का?

iii. श्री Y अयशस्वी झाल्यास आणि सहमतीप्रमाणे रक्कम देण्यास दुर्लक्ष केल्यास श्री X द्वारे कोणती कारवाई केली जाऊ शकते.

१२

ब. आग विमा कंपनीने तिच्या पॉलिसी अंतर्गत विहित केलेले आणि लवादाचे कलम असे म्हटले आहे की दावा नाकारल्याच्या 3 महिन्यांच्या आत मध्यस्थी नसलेली कोणतीही कारवाई सुरू न केल्यास पॉलिसी अंतर्गत सर्व फायदे जप्त केले जातील.

i. शोध क्लॉज वैध आहे की नाही?

ii. लवादाला मर्यादा कायदा 1963 लागू होतो का?

iii. न्यायालयाला वेळ वाढवण्याचा अधिकार आहे की नाही?

BLS sem-X

क. प्रकाशक आणि लेखक यांच्यात झालेल्या करारात अशी तरतूद करण्यात आली होती की वाद दोन लवादांच्या लवादाकडे पाठविला जाईल. च्या नंतर मिस्टर एक्स यांना एकमेव म्हणून नामांकित केलेल्या कायदेशीर नोटीसद्वारे लेखकाने वाद निर्माण केला मध्यस्थ लवादाच्या कलमावर उत्तर देताना प्रकाशकाने श्री.लवाद म्हणून वाय. लेखकाने कलम 11 अंतर्गत अर्ज दाखल केला लवाद आणि मंजस्य कायदा 1996 ला एकमेव मध्यस्थ नियुक्तीसाठी त्याला दोन लवादांद्वारे लवाद परवडणार नाही हे कारण असेल खूप महाग. ठरवा.

४. निबंध प्रकारचे प्रश्न (कोणतेही चार)

४८

- अ) लवादातील पक्षांना परदेशी पुरस्कार कधी बंधनकारक होतो?
- ब) कॉन्सिलिएटरच्या भूमिकेची चर्चा करा आणि सामंजस्य प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- क) लोकअदालतची संकल्पना स्पष्ट करा. परमनंट म्हणजे काय लोकअदालत?
- ड) लवादाच्या कार्यवाहीमध्ये न्यायालयाची भूमिका स्पष्ट करा.
- ई) लवाद आणि सामंजस्य कायदा, 1996 अंतर्गत लवाद न्यायाधिकरणाच्या अधिकारक्षेत्राशी संबंधित तरतुदींचे परीक्षण करा.
- फ) लवाद न्यायाधिकरणाचे अधिकार, कर्तव्ये आणि दायित्वे यांची चर्चा करा

NB : (1) All questions are Compulsory.

1. Write not more than two sentences.

- a) Define Arbitration Agreement.
- b) Lok adalat is also called as _____.
- c) Define Arbitration Award.
- d) What is Interim Award?
- e) How is conciliator appointed?
- f) Define Lien on Award.
- g) What is foreign award?
- h) What should be the number of Arbitrators in tribunal?
- i) Can a couple appoint Arbitrator on wife's application for divorce?
- j) What is status of arbitration clauses in a void agreement?

20

2. Write short notes on (Any Four)

- a) New York convention.
- b) Foreign award
- c) Place of arbitration
- d) Conciliation Agreement
- e) Arbitral Proceedings
- f) Conciliation

20

3. Answer any two of the following :

- a) One party in Arbitration desire to examine a rationing officer and engineer of the Municipal corporation. Therefore has made application before the Arbitrator.
 - i. Can the arbitrator require them to come and give evidence?
 - ii. Explain the procedure required to be follow in such case.
- b) Mr. Ram and Mr. Shyam had appointed an arbitrator for their present dispute.
 - i. What will happen if Mr. Ram dies during procedure ?
 - ii. What will be the effect if appointed arbitrator dies during Arbitration process?
- c) One of the party is not satisfied with an award declared by Arbitrator.
 - i. What can a party do in such case?
 - ii. What is the remedy available to the party in above situation.

12

4. Attempt any four :

- 1) When award can be set aside?
- 2) Importance of Lok adalat in Judicial system.
- 3) Write in detail about Arbitrator.
- 4) Discuss briefly the provisions governing conduct of arbitral proceedings.
- 5) Explain :- Appointment of Conciliator.
- 6) Distinguish between Arbitration and conciliation

48

मराठी रूपांतर

(३ तास)

गुण : १००

सूचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

11/6/19
ADR

१. दोन वाक्यात उत्तरे लिहा :

- लवादाचा करार म्हणजे काय?
- लोक अदालतचे दुसरे नाव काय आहे?
- लवादाचा निवाडा - स्पष्ट करा
- अंतरिम निवाडा म्हणजे काय?
- मध्यस्थाची नेमणूक कशी होते?
- निवाड्यावरील टांच(लिएन) स्पष्ट करा.
- विदेशी निवाडा म्हणजे काय?
- लवादातील सदस्यांची संख्या किती असावी?
- घटस्फोटासाठी पत्नीच्या अर्जावर पती-पत्नी लवादाची नेमणूक करू शकतात का?
- अवैध करारातील लवादाच्या तरतुदीची स्थिती काय असते?

२. कोणत्याही चारवर टिपा लिहा

- न्युयॉर्क अभिसंधी
- विदेश निवाडा
- लवादाचे स्थळ
- समेट करार
- लवाद प्रक्रिया
- समेट

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या.

- लवादातील एक पक्षकाराची रेशनिंग अधिकारी व महानगर पालिकेच्या अभियंत्याची साक्ष घेण्याची इच्छा आहे म्हणून त्याने लवादासमोर तसा अर्ज केला.
 - लवाद त्यांना बोलवून साक्ष देण्यास भाग पाडेल का?
 - अशा परिस्थिती मध्ये कोणती प्रक्रिया पार पाडली जाते ते लिहा.
- श्री. राम आणि श्याम यांच्यामध्ये वाद झाल्यामुळे त्यांनी लवादाची नेमणूक केली.
 - लवाद प्रक्रिया चालू असताना श्री. राम यांचा मृत्यू झाल्यास लवाद प्रक्रियेवर काय परिणाम होतील?
 - लवादाचे निधन झाल्यावर लवाद प्रक्रियेवर काय परिणाम होतील?
- उभयपक्षातील एकपक्ष लवाद निर्णयाने समाधानी नाही.
 - अशा परिस्थितीत एकपक्षी काय करू शकतो?
 - चरिल परिस्थितीत एकपक्षीस कोणती उपाययोजना आहे?

४. कोणतेही चार प्रश्न सोडवा:

- लवाद निवाडा कधी नाकारला जाऊ शकतो?
- लोक अदालतचे न्यायालयीन प्रक्रियेत महत्त्व सांगा.
- लवाद स्पष्ट करा.
- लवाद प्रक्रियेतील तरतुदी स्पष्ट करा.
- मध्यस्थाची नेमणूक - स्पष्ट करा.
- लवाद आणि समेट यांतील फरक सांगा

NB : (1) All questions are Compulsory.

1. Write not more than two sentences. 20
 - a) Define Arbitration Agreement.
 - b) Lok adalat is also called as _____.
 - c) Define Arbitration Award.
 - d) What is Interim Award?
 - e) How is conciliator appointed?
 - f) Define Lien on Award.
 - g) What is foreign award?
 - h) What should be the number of Arbitrators in tribunal?
 - i) Can a couple appoint Arbitrator on wife's application for divorce?
 - j) What is status of arbitration clauses in a void agreement?

2. Write short notes on (Any Four) 20
 - a) New York convention.
 - b) Foreign award
 - c) Place of arbitration
 - d) Conciliation Agreement
 - e) Arbitral Proceedings
 - f) Conciliation

3. Answer any two of the following : 12
 - a) One party in Arbitration desire to examine a rationing officer and engineer of the Municipal corporation. Therefore has made application before the Arbitrator.
 - i. Can the arbitrator require them to come and give evidence?
 - ii. Explain the procedure required to be follow in such case.
 - b) Mr. Ram and Mr. Shyam had appointed an arbitrator for their present dispute.
 - i. What will happen if Mr. Ram dies during procedure ?
 - ii. What will be the effect if appointed arbitrator dies during Arbitration process?
 - c) One of the party is not satisfied with an award declared by Arbitrator.
 - i. What can a party do in such case?
 - ii. What is the remedy available to the party in above situation.

4. Attempt any four : 48
 - 1) When award can be set aside?
 - 2) Importance of Lok adalat in Judicial system.
 - 3) Write in detail about Arbitrator.
 - 4) Discuss briefly the provisions governing conduct of arbitral proceedings.
 - 5) Explain :- Appointment of Conciliator.
 - 6) Distinguish between Arbitration and conciliation

मराठी रूपांतर

(३ तास)

गुण : १००

सुचना : (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

१. दोन वाक्यात उत्तरे लिहा : २०
- अ) लवादाचा करार म्हणजे काय ?
ब) लोक अदालतचे दुसरे नाव काय आहे ?
क) लवादाचा निवाडा - स्पष्ट करा
ड) अंतरिम निवाडा म्हणजे काय ?
ई) मध्यस्थाची नेमणूक कशी होते ?
फ) निवाड्यावरील टांच(लिएन) स्पष्ट करा.
ग) विदेशी निवाडा म्हणजे काय ?
ह) लवादातील सदस्यांची संख्या किती असावी ?
इ) घटस्फोटासाठी पत्नीच्या अर्जावर पती-पत्नी लवादाची नेमणूक करू शकतात का ?
ज) अवैध करारातील लवादाच्या तरतुदीची स्थिती काय असते ?
२. कोणत्याही चारवर टिपा लिहा २०
- अ) न्युयॉर्क अभिसंधी
ब) विदेश निवाडा
क) लवादाचे स्थळ
ड) समेट करार
ई) लवाद प्रक्रिया
फ) समेट
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या. १२
- अ) लवादातील एक पक्षकाराची रेशनिंग अधिकारी व महानगर पालिकेच्या अभियंत्याची साक्ष घेण्याची इच्छा आहे म्हणून त्याने लवादासमोर तसा अर्ज केला.
- i. लवाद त्यांना बोलवून साक्ष देण्यास भाग पाडेल का ?
ii. अशा परिस्थिती मध्ये कोणती प्रक्रिया पार पाडली जाते ते लिहा.
- ब) श्री. राम आणि श्याम यांच्यामध्ये वाद झाल्यामुळे त्यांनी लवादाची नेमणूक केली.
- i. लवाद प्रक्रिया चालू असताना श्री. राम यांचा मृत्यू झाल्यास लवाद प्रक्रियेवर काय परिणाम होतील ?
ii. लवादाचे निधन झाल्यावर लवाद प्रक्रियेवर काय परिणाम होतील ?
- क) उभयपक्षातील एकपक्ष लवाद निर्णयाने समाधानी नाही.
- i. अशा परिस्थितीत एकपक्षी काय करू शकतो ?
ii. वरिल परिस्थितीत एकपक्षीस कोणती उपाययोजना आहे ?
४. कोणतेही चार प्रश्न सोडवा: ४८
- अ) लवाद निवाडा कधी नाकारला जाऊ शकतो ?
ब) लोक अदालतचे न्यायालयीन प्रक्रियेत महत्त्व सांगा.
क) लवाद स्पष्ट करा.
ड) लवाद प्रक्रियेतील तरतुदी स्पष्ट करा.
ई) मध्यस्थाची नेमणूक - स्पष्ट करा.
फ) लवाद आणि समेट यांतील फरक सांगा

11/12/2018

LLB sem-VI
BLS sem-X

81100

Q. P. Code : 40720

(3 Hours)

(Total Marks : 100)

Please check whether you have the right question paper.

- N.B.:
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer in two to three sentences :

- a) What is mandate of an arbitrator?
- b) What is meant by an arbitration tribunal?
- c) What is contractual arbitration?
- d) What is a remedy available to party, if there is no settlement, after referring matter to conciliator?
- e) What is Foreign arbitration?
- f) What is 'waiver' caused by party?
- g) What is the limitation to file an application to set aside an arbitration award?
- h) What is meant by confidentiality in conciliation proceeding?
- i) What should be the place of arbitration?
- j) What is settlement agreement?

(20)

2. Short notes (any four) :

- a) Foreign award
- b) Appointment of an arbitrator
- c) Essential conditions of arbitration agreement
- d) Termination of arbitration proceeding
- e) Effect of death and insolvency of the parties on arbitration proceeding
- f) Importance of Lok-adalat

(20)

3. Solve (any two) :

- a) Mr. Suhas was appointed as a conciliator by parties; after few meetings with the parties Mr. Suhas draws up a settlement agreement and signed it.
 - 1) Can such agreement be recognised as settlement agreement? Why?
 - 2) When does a settlement agreement has binding effect?
- b) Parties make two separate contracts for two business, as in one of that contact, parties add an arbitration clause for future dispute.
 - 1) What is effect on arbitration clause if contract itself is void?
 - 2) Whether same arbitration clause is applicable for both the contacts? Why?

(12)

TURN OVER

Dec 18
2

Q. P. Code : 40720

- c) After receiving an award copy, party wants to make addition in award.
- 1) Advise party for the procedure & reasons of additional award.
 - 2) Can an arbitration takes a sue moto action for additional award? How?

4. Answer of the following (any four):

- a) Explain the judicial help in arbitration process.
- b) What is setting aside of an award?
- c) Explain the provisions relating to the appointment of conciliator and role of conciliator in settlement of dispute.
- d) State the procedure in Lok-Adalat.
- e) State salient features of the arbitration and conciliation Act, 1996.
- f) State the composition and power and duties of an arbitral tribunal.

(48)

TURN OVER

- सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा :

- अ) लवादकर्त्यास आदेश म्हणजे काय ?
ब) लवाद समिती म्हणजे काय ?
क) करारात्मक लवाद म्हणजे काय ?
ड) समेट कर्त्याकडे वाद सोपवून समेट न झाल्यास पक्षकारास कोणते उपाय उपलब्ध आहेत ?
इ) परदेशी लवाद म्हणजे काय ?
फ) पक्षकारांनी 'हक्क सोडून देणे' चा अर्थ काय ?
ग) लवाद निर्णय बाजूला सारण्याचा अर्ज दाखले करण्यासाठी मर्यादित कालावधी काय आहे ?
ह) समेट प्रक्रियेतील गोपनीयता म्हणजे काय ?
ई) लवादासाठी कोणती जागा असते ?
ज) समझोता करार म्हणजे काय ?

२. टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

- अ) परदेशी निवाडी
ब) लवाद कर्त्याची नियुक्ती
क) लवाद करारातील आवश्यक घटक
ड) लवाद प्रक्रियेची समोसी
इ) पक्षकारांच्या निधनाला आणि दिवाळखोरीचा लवाद प्रक्रियेवर होणारा परिणाम
फ) लोक अदालतचे महत्त्व

३. सोडवा (कोणतेही दोन) :

- अ) श्री. सुहास ह्यांना समेटकर्ता म्हणून नियुक्त केले होते. काही भेटीनंतर श्री. सुहास ह्यांनी समझोता करार करून त्यावर स्वाक्षरी केली.
१) असा करार समझोता करार म्हणून मान्य होईल का? का?
२) समझोता करारास बंधनकारकता कधी लागू होते?

TURN OVER

ब) पक्षकारांनी दोन व्यवसायासाठी दोन वेगळे करारनामे केले. भविष्यातील वादाच्या दृष्टीने त्यातील एका करारनाम्यात लवाद कलम समाविष्ट केले.

- १) पक्षकारांमधील करार निरर्थक असल्यास लवाद कलमावर त्याचा काय परिणाम होईल?
- २) वरील लवाद कलम दोन्ही करारनाम्यांस लागू होईल का? का?

क) निवाड्याची प्रत स्विकारल्यानंतर पक्षकारांस निवाड्यात वाढ करावची आहे.

- १) निवाड्यात वाढ करण्याच्या प्रक्रिये व कारणांसंदर्भात पक्षकारांस मार्गदर्शन करा.
- २) लवादकर्ता स्वतःहून निवाड्यात वाढ करू शकतो का? कसे?

४. खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही चार).

- अ) लवाद प्रक्रियेत होणारी न्यायालयाची मदत स्पष्ट करा.
- ब) लवाद निवाडा बाजूला सारणे म्हणजे काय?
- क) समेट कर्त्याची नियुक्ती व समझोता करासत समेट कर्त्याची भूमिका स्पष्ट करा.
- ड) लोक अदालतची कार्यपध्दती विशद करा.
- इ) लवाद व समेट कायदा १९९६ ची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- फ) लवाद समितीचे गठन आणि त्याचे अधिकार व कर्तव्ये स्पष्ट करा.

(४८)

ADR
UB Sem - VI
BL Sem - X

QP Code : 22082

[Total Marks : 100]

[Time : 3 Hours]

- N.B : 1. All questions are compulsory.
2. All questions carry equal marks.

1. Answer in one or two sentence each :—

- How many Arbitrators can be appointed according to the Arbitration & Conciliation Act, 1996?
- Name the two statues dealing with ADR.
- Which are the two international Conventions dealt by A&C Act, 1996?
- Is the Arbitrator required to be an Indian, under the A&C Act, 1996?
- What is the legal effect of an award made by a Lok Adalat?
- What is Statement of Claim and Defense in Arbitration?
- What is a Lien on Arbitral Award?
- What is Fast Track procedure in Arbitration?
- Within how many days an Additional Award can be given by an Arbitrator.
- Is the Limitation Act applicable to Arbitration Proceedings?

2. Write short notes on any

- Arbitral tribunal
- Appointment of an arbitrator by parties
- Difference between arbitration and conciliation
- Alternative means of settlement of disputes
- Importance of Lok Adalat
- Role of conciliator

3. Solve any two problems with reasons.

(a) Mr. Q, Mr. X and Mr. Z, are the three arbitrators appointed by parties in dispute, signs an award and demands for cost of arbitration.

- How many arbitrators should sign the award?
- What are the powers of an arbitral tribunal for fixation of cost of arbitration?
- What does cost includes?

(b) Mr. P Sends written invitation to Mr. Q regarding appointment of conciliator. Mr. Q accepting invitation asks some questions. Advice Mr. Q on same

- How many maximum number of conciliator can be appointed?
- How and Where the communication between conciliator and parties will takes place?
- What is a duty of conciliator if he receives any factual information from either party?

[TURN OVER

(c) Mr.K submitted a statement of claim and Mr. Z submitted a statement of defense to an arbitrator. Mr. K withdraws his statement during arbitral procedure.

- (1) Can Mr. K do so? What will be the effects?
- (2) Can Mr. Z Insist for arbitration after withdrawal of statement of claim ?
- (3) Can arbitral tribunal terminate the procedure without declaration of an award ?

4. Answer any four from the following

- (1) Explain the concept of foreign award with the help of two conventions.
- (2) Explain the procedure and power of conciliator for settlement of dispute.
- (3) How does an Arbitrator is appointed?
- (4) What are contents of an Arbitral award?
- (5) What is setting aside of an arbitral award?
- (6) Explain the procedure of Lok Adalat.

(मराठी रूपांतर)

विळ : ३ तास

एकूण गुण : १००

१. खालील प्रश्नांची दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे द्या.

20

- १) लवाद व समेट कायदा १९९६ प्रमाणे किती लवाद कर्त्यांची नेमणूक करता येते?
- २) विधी सेवा प्राधिकरण सद्भाते असलेले दोन कायदे सांगा ?
- ३) लवाद व समेट कायदा १९९६ अंतर्गत कोणत्या दोन आंतरदेशीय अभिसंधीचा उल्लेख केला आहे ?
- ४) लवाद व समेट कायदा १९९६ प्रमाणे लवाद कर्ता भारतीय असणे आवश्यक आहे का? लोक अदालतने दिलेल्या निवाड्याचा कायदेशीर परिणाम काय ?
- ५) मागणीपत्र व बचावपत्र म्हणजे काय?
- ६) लवाद निवाडा ओलिस ठेवणे म्हणजे काय ?
- ७) जलद लवाद म्हणजे काय?
- ८) लवादकर्त्यास चाढीव लवाद किती दिवसात देता येतो
- ९) लिमिटेडशन कायदा लवाद प्रक्रियेस लागू होतो का?

[TURN OVER

8ACEEF88C199C56EB11FF9BC163C94CB

२. टिपा दया (कोणत्याही चार)

- १) लवाद समिती.
- २) पक्षकारांमार्फत लवादाची नेमणूक.
- ३) लवाद व समेट मधील फरक.
- ४) वाद मिटविण्याचे विविध पर्याय.
- ५) लोक अदालतचे महत्व.
- ६) समेट कर्त्याची भुमिका.

३. सोडवा. (कोणतेही दोन)

अ) श्री. क्यु, श्री. एक्स व श्री. झेड ह्या तीनही लवाद कर्त्यांची नेमणूक वाद मिळवण्यासाठी पक्षकारानी केली होती. निवाड्यावर सही केल्यावर निवाड्याची फि त्यांनी मारीतली.

- १) लवाद निवाड्यावर कितती लवादकर्त्यांची सही असणे आवश्यक आहे?
- २) लवाद प्रक्रियेच्या शुल्क संदर्भात लवाद समितीस कोणते अधिकार आहेत?
- ३) लवाद शुल्कात कोणत्या योश्टीचा समावेश असतो.

ब) श्री. पी ह्यांनी श्री. क्यु ह्यांना समेट कर्त्यांच्या नेमणूकीसाठी लेखी आमंत्रण दिले. श्री. क्यु ह्यांनी आमंत्रणाचा स्विकार करून काही प्रश्न विचारले. श्री. क्यु ह्यांना सल्ला द्या.

- १) जास्तीत जास्त कितती समेट कर्त्यांची नेमणूक करता येते?
- २) पक्षकार व समेटकर्ता ह्यांमधील संभाषण कुठे व कधी करता येते?
- ३) दुसऱ्या पक्षकाराकडून वादासंदर्भात काही माहिती मिळाल्यास समेटकर्त्याची ड्युटी काय असते?

क) श्री. के ह्यांनी मागणीपत्र व श्री. झेड ह्यांनी बचावपत्र लवादकर्त्यास सुपूर्द केले. श्री. के ह्यांनी लवाद प्रक्रिये दरम्यान मागणीपत्र मागे घेतले.

- १) श्री. के असं करू शकतात का ? त्याचा परिणाम काय होईल?
- २) मागणीपत्र मागे घेतल्यावर श्री. झेड लवाद प्रक्रियेचा हट्ट धरू शकतात का ?
- ३) निवाड्यात देता लवाद समिती लवाद प्रक्रिया रद्द करू शकते काय ?

४. कोणत्याही चार प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे द्या.

- १) परदेशी लवादाची माहिती दोन अभिसंधी कराराच्या माध्यमातून द्या.
- २) समेट कर्त्यांचे अधिकार व प्रक्रिया स्पष्ट करा?
- ३) लवाद कर्त्यांची नेमणूक कशी केली जाते?
- ४) लवाद निवाड्याचे आवश्यक घटक स्पष्ट करा?
- ५) लवाद निवाडा आक्षेपार्थ करणे म्हणजे काय?
- ६) लोक अदालतची कार्य पध्दती सांगा.

QP Code : 22080

[Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100]

- N.B :** 1. All questions are compulsory.
2. All questions carry equal marks.

1. Answer in one or two sentence each :—

- What does Arbitration agreement mean ?
- What is a status of an arbitral award in judicial process ?
- What is arbitrable dispute ?
- What is the nationality of an arbitrator ?
- What is de jure and de facto impossibility to act for an arbitrator ?
- Which is a place of an arbitration ?
- What is consent award ?
- State the expenses included in cost of arbitration.
- What is conciliation ?
- What is Lok Adalat ?

20

2. Write short notes on (any 4)

- State salient features of Arbitration and conciliation act 1996.
- International commercial Arbitration.
- Appointment of an arbitration by court.
- Termination of arbitral proceedings.
- Difference between arbitration and conciliation.
- Commencement of conciliation proceedings.

20

3. Solve any two :—

- As the dispute arises Mr. B Requests Mr. A for an appointment of an arbitrator, but an arbitration agreement fails to make provision for the number of arbitrator.

12

- How many number of arbitrators can be presume in above case ?
- State remedy to Mr. B if Mr. A fails to appoint an arbitrator.
- If Mr. A and Mr. B agrees to appoint 3 arbitrators but fails to agree on procedure for appointing the arbitrator. Advice Mr. A and B.

- An arbitration agreement was existed between Mr. X and Mr. Y for some dispute. After having a dispute Mr. Y without informing to Mr. X submit the dispute to an arbitrator

- Can Mr. Y do so ? Advice Mr. X
- What will be the effect on arbitration procedure if Mr. X fails to communicate his statement of defence to an arbitrator.
- An Arbitrator without giving sufficient notice to Mr. X declares an ex-parte award. Advice Mr. X.

[TURN OVER

(c) Parties in a dispute willing to appoint a conciliator for settlement of dispute but they have some queries.... advice them

- (1) Who is conciliator ?
- (2) What is settlement agreement ?
- (3) What is judicial status of settlement agreement.

4. Answer any four from the following :—

- (a) Explain the procedure of Lok Adalat.
- (b) Explain the process of settlement of dispute with help of conciliator.
- (c) What is conventional award ? Explain it with help of two important conventions.
- (d) When and how can an arbitral award be challenge ?
- (e) State the importance of an arbitration agreement in an arbitration process.
- (f) When an award becomes final ?

१. खालील प्रश्नांची दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा :-

- (१) लवाद करार म्हणजे काय ?
- (२) न्यायलयीन कामकाजात लवाद निवाड्याचे स्थान काय ?
- (३) लवादीय वाद म्हणजे काय ?
- (४) लवादाचे राष्ट्रीयत्व काय असते ?
- (५) लवादाची डी ज्युर व डी फॅक्टो अकार्यक्षमता म्हणजे काय ?
- (६) लवाद करण्यासाठी कोणती जागा असते ?
- (७) संमतीने लवाद निवाडा म्हणजे काय ?
- (८) लवाद खर्चात कोणत्या गोष्टीचा समावेश असतो ?
- (९) समेट म्हणजे काय ?
- (१०) लोक अदालत म्हणजे काय ?

२. टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

- (१) लवाद व समेट कायदा १९९६ ची वैशिष्ट्ये सांगा ?
- (२) आंतरराष्ट्रीय वाणिज्य लवाद.
- (३) न्यायानुयामार्फत लवादाची नेमणूक.
- (४) लवाद प्रक्रियेची समाप्ती.
- (५) समेट व लवाद मधील फरक.
- (६) समेट प्रक्रियेची सुरवात.

३. सोडवा कोणते ही दोन

(अ) श्री. ए व श्री. बी ह्यांचा वाद झाल्यामुळे श्री. बी ह्यांनी श्री. ए ह्यांना लवादाची नेमणूक करण्याची विनंती केली. लवाद करारात श्री. ए व श्री. बी ह्यांनी लवाद संख्येची कोणतेही तरतूद केली नव्हती.

(१) वरील परिस्थितीत किती लवादांची नेमणूक गृहीत धरली जाते ?

(२) विनंती करूनही जर श्री. ए हे लवादाची नेमणूक करण्यास अपयशी ठरले असतील तर श्री. बी ह्यांना मार्गदर्शन करा.

(३) समजा श्री. ए व श्री. बी ह्यांनी ३ लवादाची नेमणूक करण्याची ठरवले असते परंतु त्यांच्या प्रक्रिये संदर्भात कोणतीही तरतूद करारात नसल्यास श्री. ए व श्री. बी ह्यांना मार्गदर्शन करा.

(ब) श्री. एक्स व श्री. वाय ह्यांच्यात लवाद करार झाला असल्यामुळे वाद झाल्यावर श्री. वाय ह्यांनी श्री. एक्स ह्यांना न सांगता वाद लवादाकडे सुपूर्द केला.

(१) श्री. वाय असे करू शकतात का ? श्री. एक्स ह्यांना सल्ला द्या.

(२) श्री. एक्स ह्यांनी लवादाकडे बचावपत्र न दिल्यास लवाद प्रक्रियेवर काय परिणाम होईल ?

[TURN OVER

- (३) समजा लवादाकत्यनि श्री. एक्स ह्यांना पुरेशी नोटीस न देता एकतर्फी निवाडा घोषित केल्यास श्री. एक्स ह्यांना सल्ला दया.
- (क) वादातील पक्षकार समेटकर्त्याची नेमणुक करण्यास इच्छुक आहेत. पण त्यांना काही शंका आहेत त्यांना सल्ला दया.
 - (१) समेट कर्ता म्हणजे काय ?
 - (२) समझोता करार म्हणजे काय ?
 - (३) समझोता कराराचे न्यायालयीन स्थान काय ?

४. कोणत्याही चार प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे दया.

- (१) लोक अदालतच्या कार्यपद्धतीची सविस्तर माहिती दया.
- (२) समेट कर्त्याच्या मदतीने झालेल्या समझोत्या कराराची प्रक्रिया सविस्तर सांग.
- (३) दोन महत्वाच्या अभिसंधी निवाडाच्या मदतीने अभिसंधी निवाडा म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
- (४) लवाद निवाडयांस कधी व कसे आव्हान दिले जाऊ शकते ?
- (५) लवाद कराराचे लवाद प्रक्रियेतील महत्व स्पष्ट करा.
- (६) लवाद निवाडा अंतिम कधी संबोधीला जातो ?

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper

- N.B: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q.1 | Answer in two to three lines

20

- What is full form of UNCITRAL?
- What is an institutional arbitration?
- Is the validity of an arbitration agreement depend upon number of arbitrations?
- Who appoints a presiding arbitrator?
- Whether the signatures of both parties are necessary for an arbitration agreement?
- What is consent award?
- When registration of an award is compulsory?
- What is lien of award?
- Who is mediator?
- Why Lok adalats are constituted?

Q.2 Write short notes (any four)

20

- Foreign award
- Appointment of an arbitrator by court
- Difference between arbitration and conciliation
- Forms & contents of arbitral award
- Termination of arbitral proceeding
- Need of alternate dispute resolution

Q.3 Solve any two

12

- Mr. Prabhu's name was mentioned as an arbitrator in the arbitration agreement between the parties. After having an dispute parties appointed Mr. Arun as an arbitrator. After few months Mr. Arun shows his unwillingness to work so both parties appointed Mr. Shulka as an arbitrator
 - Can Mr. Prabhu takes any action against parties? Why?
 - Can Mr. Arun submit his resignation during arbitration procedure?+
 - Whether Mr. Shulka has to work from initial stage of arbitration?

2. Mr Z appointed as an arbitrator by Mr C and Mr. D for the settlement of dispute. Mr. Z has some personal relations with Mr C an award was declared by Mr Z on the basis of some personal information which he get it from Mr.C

ADR

MAY '17

Q.P. Code :09156

- A) Can Mr. Z declare an award on the basis of personal information?
- B) Whether there is any breach of duty from Mr.Z
- C) What are remedies available to Mr.D

3 On 1st of June Mr. P to initiate conciliation send a written invitation to Mr. Q but Mr. P does not receive a reply till 10th of June. So he elected to treat it as rejection of conciliation and decided to go to court. On 20th June Mr. Q sends his assent for conciliation.

- A) What is a date of commencement of conciliation proceeding in the above case?
- B) According to arbitration and conciliation act 1996 how many days Mr. should wait for reply?
- C) Can Mr. P denies for conciliation after receiving assent from Mr. Q?

Q.4 Answer the following questions any 4

- 1 State the forms and contents of arbitration agreement.
- 2 Explain the importance of Lok-adalat in judicial work.
- 3 State the jurisdiction of arbitral tribunal?
- 4 State the procedure and importance of settlement agreement?
- 5 When award is considered as final award?
- 6 Explain foreign award with help of two conventions.

48

19/5/2017

ADR

Q.P. Code :09156

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
२. उजव्या बाजूचे अंक मार्क दर्शवितात.

प्र.१ दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा.

- १ UNCITRAL चे विस्तारित रूप लिहा.
- २ संस्थात्मक लवाद म्हणजे काय?
- ३ लवादकर्त्यांच्या संख्येवर लवाद कराराची वैधता निर्धारित असते का?
- ४ अध्यक्षीय लवदाची नेमणूक कोण करते?
- ५ लवाद करारावर दोन्ही पक्षांकरची सही असणे आवश्यक असते का?
- ६ समति ने निवाडा म्हणजे काय?
- ७ निवाड्याची नोंदणी कधि सक्तिची असते?
- ८ निवाडा ऑपिस ठेवणे म्हणजे काय?
- ९ मध्यस्थी कोणाला म्हणतात?
- १० लोक अदालत ची स्थापना को झाली?

प्र.२ टिपा लिहा (कोणतेही चार)

- १ परदेशी निवाडा
- २ न्यायालय मार्फत लवादकर्त्याची नेमणूक
- ३ लवाद व समीच मधील फरक
- ४ लवाद निवाड्याचा आराखडा व घटक
- ५ लवाद प्रक्रियेचा अंत
- ६ पर्यायी लवाद निवारणे यंत्रणेची गरज

प्र.३ सोडवा (कोणतेही दोन)

१ श्री प्रभु हयाचे नांव लवाद कर्ता म्हणून लवाद करारात नमूद केले होते. वाद झाल्यावर पक्ष कारानी श्री अरुण हयाची लवाद कर्ता म्हणून नेमणूक केली. काही महिन्यांनंतर श्री अरुण हयानी काम न करण्याची इच्छा व्यक्त केली. म्हणून दोन्ही पक्षांनी श्री शुक्ला हयाची लवाद कर्ता म्हणून नेमणूक केली.

आ) श्री प्रभु पक्षाकाराविरुद्ध काही कारवाई करू शकतात का? का?

आ) लवाद प्रक्रिया चालू असताना श्री अरुण त्याचा राजीनामा देउ शकतात का?

इ) श्री शुक्ला हयांना लवादप्रक्रियेचा पहिल्या टप्प्यापासून काम सुरु करावे लागेल का?

- २ श्री सी. व श्री डी. ह्यानी झेड ह्याची एक वादात लवाद कर्ता म्हणून नेमणुक केली. श्री झेड ह्याचे श्री सी. बरोबर वैयक्तिक हितसंबंध होते. श्री सी ह्याच्या कडून मिळालेल्या खाजगी माहितीच्या आधारावर श्री झेड ह्यानि निवाडा केला.
- अ) श्री झेड खाजगी माहितीच्या आधारावर निवाडा देउ शकतात का?
- आ) श्री झेड कडून कोणत्या कर्तव्याचे उल्लघन झाले आहे का?
- इ) श्री डी. ह्याना कोणत्या उपाय योजना उपलब्ध आहेत?
- ३ समेट प्रक्रिया चालू करण्यासाठी १ जुन रोजी श्री पी. ह्यानी श्री क्यू ह्याना लेखी आमत्रण दिले. परन्तु श्री पी. ह्याना दिनांक १० जुन पर्यन्त कोणतीही प्रतिक्रिया मिळाली नाही. म्हणून श्री पी. ह्यानी समेट रद्द झाली असे मानून न्यायालयात जाण्याचे ठरविले. दि.२० जुन रोजी श्रीक्यू ह्यानी समेट प्रक्रियेसाठी समति दर्शविली.
- १) वरील उदाहरणात समेट प्रक्रिया चालू झाल्याची तारीख कोणती?
- २) लवाद व समेट कायदा १९९६ प्रमाणे श्रीपी. ह्यानी प्रतिउत्तराची वाट कित्तिदिवस बघायला हवी?
- ३) श्रीक्यू ह्याच्याकडून होकर आल्यावर श्री पी. हे समेट प्रक्रियेसाठी मकार देउ शकतात का?

प्र.४ खालिल प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

- १ लवाद कराराचा आराखडा व घटक ह्याची माहिती लिहा?
- २ न्यायालयीन कामकाजातील त्या अदालतचे महत्व सांगा?
- ३ लवाद समितीचे अधिकार क्षेत्र स्पष्ट करा.
- ४ समझोता कराराची प्रक्रिया व महत्व स्पष्ट करा.
- ५ निवाडयास अन्तिम निवाडा असे कधि समझाले जाते?
- ६ दोन अभिसंधीच्या आधारे परदेशी निवाडा ही संज्ञा स्पष्ट करा.

Sem - VI
sem - I

ADR

7 Nov. 2016

Q.P. Code : 305601

(3 Hours)

[Total Marks : 100

N.B. : (I) All questions are compulsory.

I] Answer in two to three lines.

[20]

- a) Whether signature of both parties is essential for an arbitration agreement?
- b) What is the status of an oral arbitration agreement?
- c) What is ad-hoc arbitration?
- d) Whether Res-judicata is applicable for arbitration award?
- e) What is mediation?
- f) What is conciliation?
- g) When an arbitral award becomes final award?
- h) Name two important international Conventions under arbitration & conciliation act 1996.
- i) What is settlement agreement?
- j) What is a status of award of Lok - Adalat?

II] Write short notes on any Four.

[20]

- a) Difference between arbitration & conciliation.
- b) Conciliation Procedure.
- c) Correction, interpretation & addition of arbitration award.
- d) Role of court in appointment of an arbitrator?
- e) Importance of Lok Adalat.
- f) Status of an arbitration clause in Contract.

III] Solve any Two.

[12]

- 1) XYZ Co. appoints Mr. A as an arbitrator and submitted 4 disputes to him. After settlement of two disputes but before writing an award Mr. A shows his unwillingness to work with Co. and gives letter according to that. XYZ Co. appoints Mr. B as an arbitrator.
 - a) Can be arbitrator Mr. A do so?
 - b) Whether new arbitrator Mr. B should start with new procedure or continues with earlier?
 - c) Whether an arbitrator Mr. A demands for payment of his work?

TURN OVER

ADR NOV'16

Q.P. Code : 305601

2

- 2) Indian Company makes a contract with Mr. Lobin from Britain as consulting officer in India. Arbitration clause also included in contract. After few months when dispute arose in them. Mr. Goli from Britain appointed as arbitrator. Award was drawn in Delhi according to law of India.
- Whether award is foreign award? Why?
 - Whether Consulting services covered under term commercial relationship?
 - If an award takes place in a non conventional country, then what type of award it will be?
- 3) An arbitrator declares an award on subject matter which was not mentioned in arbitration agreement. Both the party having knowledge of this fact provides information to an arbitrator. During the time of enforceability of an award Objection was raised by one of the party and also refuses to pay an arbitrator.
- Is the objection raised by one of the party is sustainable?
 - Can award in above case be considered as valid award if objection was not raised by the party?
 - What is the limitation period to apply for setting aside an arbitral award?

IV] Answer the following any four.

[48]

- When award can be set aside.
- Explain in detail Arbitration Tribunal.
- Importance of Lok Adalat in judicial system.
- Conciliation procedure played important role in settlement of dispute.
- Explain foreign award and conventional award with help of two important conventions.
- When and How arbitration proceeding gets terminated?

TURN OVER

7 NOV 2016

Q.P. Code : 305601

३

१) दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा

(२०मार्क)

- अ) लवाद करारावर दोन्ही पक्षांची सही असणे आवश्यक आहे का?
- ब) मौखिक लवाद कराराचे अस्तित्व काय?
- क) अँड — हॉक लवाद म्हणजे काय?
- ड) रेस ज्युडीकेटा लवाद निवाडयास लागू होतो का?
- इ) मध्यस्थी म्हणजे काय?
- फ) समेट म्हणजे काय?
- ग) लवाद निवाडा हा परीपूर्ण कधी समजला जातो?
- ह) लवाद समेट कायदा १९९६ अंतर्गत असलेले दोन महत्वाचे आंतरराष्ट्रीय करार सांगा.
- ई) समझोता करार म्हणजे काय?
- ज) लोक अदालत ने दिलेल्या निवाडयाचे अस्तित्व काय?

२) टिपा द्या. (कोणतेही चार)

(२० मार्क)

- अ) लवाद व समेट मधील फरक सांगा.
- ब) समेट प्रक्रिया.
- क) लवाद निवाडयातील दुसरी, अर्थबोध व वास्तवता सांगा.
- ड) कोर्टाद्वारे लवादाची नेमणूक.
- इ) लोक अदालत चे महत्व.
- फ) करारनाम्यात समाविष्ट केलेल्या लवाद कलसाचे अस्तित्व काय?

३) सोडवा. (कोणतेही दोन)

(२०मार्क)

- १) एक्सवायझेड हया कंपनीने श्री. अ. यांची लवाद म्हणून नेमणूक केली व चार वाद सुपूर्द केले. दोन वादाच्या समझोत्यानंतर परंतु निवाडा लिहीण्याच्या आधी श्री. अ. यांनी कंपनीबरोबर काम करण्यास नकार दर्शविला व त्याप्रमाणे कंपनीस पत्र दिले. एक्सवायझेड हया कंपनीने श्री. बी यांना लवाद म्हणून नेमले.

अ) लवाद श्री. अ. अस करू शकतात का?

मागे पहा

ब) नवीन लवाद श्री. बी हयांनी नव्याने सुखात करावी की आधीच्या लवादाने केलेल्या कामाच्या पुढचे काम चालू करावे?

क) लवाद अे हे त्यांनी केलेल्या कामाचा मोबदला मागू शकतात का?

२) भारतीय कंपनीने लंडन स्थीत श्री. लोबींग हयांना सल्लागार अधिकारी म्हणून भारतात नेमले. करारनाम्यात लवाद कलमाचाही समावेश केला. काही महिन्यातच दोघांमध्ये वाद झाल्याने श्री. गोली लंडन स्थीत हयांची लवाद म्हणून नेमणूक करण्यात आली. दिल्ली येथे लवाद भारतीय कायद्यानुसार लिहीला गेला.

अ) केलेला निवाडा आंतरराष्ट्रीय निवाडा आहे का? का?

ब) सल्लागार हे काम व्यावसायिक नात्यात येते का?

क) समजा निवाडा हा आंतरराष्ट्रीय करार न केलेल्या देशांमध्ये झाला तर तो निवाडा कोणत्या प्रकारात मोडतो?

३) लवाद करारात समाविष्ट नसलेल्या वादावर लवादाने निवाडा दिला. दोन्ही पक्षांना हयाची कल्पना असून त्यांनी लवादस आवश्यक ती कागदपत्रे दिली होती. जेव्हा निवाड्याची अंमलबजावणी करण्याची वेळ आली त्यावेळी एका पक्षाने आक्षेप घेतला व लवादस फिर्दावास नकार दर्शविला.

अ) एका पक्षाने घेतलेला आक्षेप ग्राह्य धरण्यात येईल का?

ब) समजा कोणत्याच पक्षांनी आक्षेप घेतला नसता तर वरील उदा. दिलेला निवाडा वैध निवाडा नसता काय?

क) लवाद निवाड्यावर आक्षेप घेण्यासाठी किती काल मर्यादा आहे?

४) उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

(४८मार्क)

अ) लवाद निवाडा कधी नाकारला जाऊ शकतो?

ब) लवाद समितीची सविस्तर माहिती सांगा.

क) लोक अदालतचे न्यायालयीन प्रक्रियेत महत्व सांगा.

ड) वाद मिटवण्यासाठी समेट प्रक्रिया मोलाची आहे.

इ) आंतरराष्ट्रीय लवाद दोन महत्वाच्या आंतरराष्ट्रीय करारांच्या माध्यमातून स्पष्ट करा.

फ) लवाद प्रक्रिया कधी संपूष्ठात येते?

N.B. : (1) All questions are compulsory.

I] Answer in two to three lines

[20]

- a) Which disputes are arbitrable?
- b) When award is consider as foreign award?
- c) Who is presiding arbitrator?
- d) What is the date of commencement of an Arbitral Proceeding?
- e) What is non speaking award?
- f) How many number of conciliators can be appointed by Party?
- g) What is lien on award?
- h) Which cases are submitted to Lok - Adalat?
- i) Is the arbitration agreement discharged by death of either party?
- j) What should be the nationality of an arbitrator?

II] Write short notes on any Four.

[20]

- a) Termination of arbitration proceedings
- b) Arbitral award.
- c) Appointment of arbitrator
- d) Settlement agreement.
- e) Working process of Lok - Adalat.
- f) Silent features of the arbitration and conciliation act 1996.

III] Solve any Two.

[12]

- 1) During conciliation procedure between parties, 4 settlement agreements were drawn. Out of which two were authenticated by the conciliator.
 - a) What is a status of 4 settlement agreement between the parties?
 - b) Can party submit the same dispute to an arbitrator during the pendency of conciliation proceeding?
 - c) What is the remedy available to party if conciliation proceeding doesn't have successful end?

TURN OVER

ADR May '16

Q.P. Code : 305602

2

- 2) After having an arbitration agreement between Ajay and Atul. Mr. Atul appoints an arbitrator and informed to Ajay accordingly. Many disputes were settled by an arbitrator and awarded according to that.

After declaration of an award Ajay raise an objection and makes an application for setting aside an award For—

- 1) Few disputes were not mentioned in arbitration agreement.
- 2) Valid notice of appointment of an arbitrator was not issued to him.
 - a) Can whole award be set-aside?
 - b) Can Ajay raise an objection of appointment of an arbitrator at stage of execution of an award?
 - c) What is Waiver?
- 3) An arbitration agreement was drawn between the parties and decided to appoint an sole arbitrator. As dispute arises between the parties appointment of an arbitrator other party's fails to appoint within prescribe time.
 - a) Is the right of 2nd Party to appoint an arbitrator gets forfeited in above case?
 - b) What is the limited time to other party for appointing an arbitrator?
 - c) What is the remedy available to other party if 2nd party fails to appoint an arbitrator?

IV] Answer the following any Four.

[48]

- a) Role of arbitration agreement in arbitration procedure.
- b) State the forms & Contents of an arbitral award.
- c) Importance of Lok Adalat in judicial system.
- d) "Arbitration act 1996 is not limited for India" explain.
- e) Explain the role of court in arbitration proceeding.
- f) Explain in detail conciliation procedure.

TURN OVER

I. Answer in one or two sentences each.

20

- a) Whether the signature of an arbitrator is necessary in arbitration agreement?
- b) What is contractual Arbitration?
- c) State essential conditions to constitute international commercial arbitration.
- d) How many maximum number of arbitrators can be appointment by parties?
- e) Who is presiding arbitration?
- f) What is consent award?
- g) When it is not mandatory to give reason for Arbitral award?
- h) Which court empowered to set aside an award declared in international commercial arbitration?
- i) Which date is considered as commencement of conciliation proceeding?
- j) What is settlement agreement?

II. Answer any four short notes.

20

- a) Role of Court in arbitration & conciliation act 1996.
- b) Appointment of an arbitrator.
- c) Advantages of Lok Adalat.
- d) Conventional award.
- e) Differences between arbitration & conciliation
- f) Termination of arbitration proceeding.

III. Solve any two problems.

12

- a) During the course of business it was orally agreed between Akshay & Nihar, that to refer the dispute to arbitration occurs if any. Accordingly clause was included in Business contract "Parties should prefer settlement if any dispute arise during business". Nihar refer the dispute to court of Law because clause in a contract was not indicating appointment of an arbitrator. Akshay gives reference of oral agreement between them.
 - i) Can above clause considered as arbitration agreement?
 - ii) Can oral agreement be consider as arbitration agreement?
 - iii) Whether reference of court can be taken to decide the written clause is arbitration agreement or not? in which court?
- b) As one of the Party is not satisfied with an award declared by an arbitrator submits a dispute in court of law along with some other dispute between the same party.
 - i) Can a party do so? Why?.
 - ii) What is a remedy available to party of in above situation?
 - iii) In which court party should refer the matter?
- c) Because the request of one of the party suit was referred to lok Adalat without giving an opportunity of being heard to the other party Matter was referral to lok Adalat. As settlement was not taken place between parties. No award was made by Lok Adalat.
 - i) Can Court refer the matter to the Lok Adalat without giving an opportunity of being heard to the other party? Under which section?
 - ii) What is the remedy available to Parties if there is no settlement of dispute in Lok Adalat?
 - iii) Is the award is appealable?

IV. Write Essay type answers on any four.

48

- a) Explain the grounds for setting aside an award.
- b) Discuss briefly the provisions governing conduct of arbitral proceedings.
- c) Initially power to appoint an arbitrator is in hands of party but court also has power- Explain.
- d) Responsibility of Lok Adalat in judiciary is increasing day by day Explain. SQ-Con. : 3222-15.
- e) Explain International Arbitration.
- f) Conciliation is simple & important instrument for settlement of an dispute between the parties.

(3 Hours)

Marks 100

N.B. 1. All questions are compulsory.
2. Give proper explanation wherever necessary.

Q.1 Answer in two or three sentences. 20

- i. Define the term Arbitration under Arbitration and Conciliation Act, 1996.
- ii. Express the term "Arbitration Agreement".
- iii. What is an Interim Award.
- iv. How many arbitrators can be appointed by a party?
- v. Can a court set aside the award Suo-moto?
- vi. What is the role of conciliator?
- vii. What is mediation?
- viii. What do you mean by "Foreign Arbitration"?
- ix. When is Waiver caused?
- x. With what section 23 deals under Arbitration and Conciliation Act, 1996.

Q.2 Short Notes. (Any Four) 20

- i. Composition of Arbitral Tribunal.
- ii. Permanent Lok Adalat.
- iii. New York Conventional Award.
- iv. Roll of chief justice in appointment of an arbitrator.
- v. Confidentiality is an essential condition for an arbitration.
- vi. Compare award of an arbitrator with settlement agreement.

Q.3 Solve. (Any Two) 12

- i. Reference of dispute was made to Superintending Engineer in Public Works Department as sole arbitrator as per arbitration agreement. After his retirement proceedings were being taken up by his successors which was never objected by the parties. According to application u/s 27, court directed opposite party to produce evidence before an original arbitrator and directed original arbitrator to continue with the work.
 - a. Is the order of court sustainable?
 - b. What is Section 27 of an Arbitration and Conciliation Act, 1996.
 - c. Can previously made hearing, repeated by substituted arbitrator?
- ii. As dispute arose between parties an arbitrator duly appointed by the parties gave an award. A petition for setting aside the award was filed 3 months after declaration of an award and 1 month after receiving the award by parties.

- a. In which court application u/s 34 can be filed.
 - b. State period of filing an application for setting aside of an award in a court.
 - c. Can part of an award be set aside by court?
- iii. Dispute between X and Y was pending before court. By the request of both the parties court refer the matter to lok adalat. But the person presiding over was friend of Mr. X where Y came to know this fact after declaration of an award.
- a. Can Y makes an appeal against award?
 - b. As the application for referring matter to Lok Adalat is made by both parties can court compel them for settlement?
 - c. Which method is applied in Lok Adalat for declaration of an award?

Q.4 Answer the following with proper explanation. (Any Four) 48

- i. Explain the term "Foreign Award" with the provision of its enforcement.
- ii. Though conciliation, arbitration and mediation are sources for settlement of dispute every one is different - Explain.
- iii. In arbitration ultimate power is in hands of party - express your opinion.
- iv. Section 34 of an Arbitration and Conciliation Act, 1996 gives justice to parties even after declaration of an award.... How?
- v. Explain the concept of Lok Adalat.
- vi. Explain the essential conditions of Valid and Final Award.

April
2015

3

QP Code : 13091

Marks 100

टिप : सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

उत्तरास अपेक्षित स्पष्टीकरण द्यावे.

प्र.१. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा. २०

१. लवाद व समेट कायदा १९९६ अंतर्गत असलेली 'लवाद' ही संज्ञा स्पष्ट करा.
२. लवाद करारनामा ही संज्ञा विषद करा.
३. 'हंगामी निवाडा' म्हणजे काय?
४. किती लवाद पक्षकारांस नेमता येतात?
५. न्यायालय स्वतःहून निवाडा नाकारू शकते का?
६. समेटकर्त्याची भूमिका काय असते?
७. 'मध्यस्थी' म्हणजे काय?
८. आंतरराष्ट्रीय लवाद म्हणजे काय?
९. अधित्याग कधी केला जातो?
१०. लवाद व समेट कायदा १९९६चे कलम २३ कशासाठी आहे?

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) २०

१. लवाद समितीची रचना.
२. कायम लोक अदालत.
३. न्यूयॉर्क अभिसंधी लवाद निवाडा.
४. लवादाच्या नियुक्ती संदर्भात मुख्य न्यायाधिकांचा भूमिका.
५. गोपनीयता हा लवाद प्रक्रियेचा आवश्यक पार्श्व.
६. लवाद निवाडा व समझोता कराराची तुलना करा.

प्र.३ सोडवा (कोणतेही दोन) १२

१. लवाद करारनाम्यात ठरल्याप्रमाणे एकमेव लवाद म्हणून सार्वजनिक बांधकाम खात्यामधील अधीक्षक अभियंताकडे वाद सोपविण्यात आला. त्याच्या निवृत्तीनंतर सर्व प्रक्रियेचा ताबा नवीन अधीक्षकाकडे सोपविण्यात आला व त्यासाठी कोणत्याही पक्षाची तक्रार नव्हती. कलम २७च्या अर्जावरून न्यायालयाने विरुद्ध पक्षाला मूळ लवादासमक्ष पुरावा सादर करण्याचा व मूळ लवादास हे काम पुढे चालू ठेवण्याचा आदेश दिला.
अ. न्यायालयाने दिलेला आदेश वैध आहे का?

ब. लवाद व समेट कायदा १९९६चे कलम २७ काय आहे?
क. नव्याने नियुक्त झालेला लवाद आधी झालेली सुनावणी पुनःश्च करू शकतो काय?

२. दोन पक्षांमध्ये झालेला वाद मिटविण्यासाठी नियुक्त केलेल्या लवादाने निवाडा दिला. लवाद निर्णय जाहीर केल्याच्या ३ महिन्यांनंतर व लवाद निर्णय पक्षकारांनी स्वीकारल्याच्या १ महिन्यांनंतर दिलेल्या लवादावर आक्षेप घेण्यासाठी न्यायालयात अर्ज दाखल करण्यात आला.

अ. कोणत्या न्यायालयात कलम ३४साठी अर्ज दाखल करता येतो?
ब. लवाद निर्णयावर आक्षेप किती कालावधीपर्यंत घेण्यात येतो?
क. न्यायालय लवाद निर्णयाचा काही भागच रद्द करू शकतो काय?

३. X व Y हयांच्यातील वाद न्यायालयात प्रलंबित होता. दोन्ही पक्षांच्या विनंती अर्जाविरुद्ध तो लोक न्यायालयात ठेवण्यात आला. परंतु, लोक अदालतचे अध्यक्ष श्री. X हयांचे मित्र होते. ही गोष्ट श्री. Y हयांना निवाड्याचा निकाल दिल्यानंतर कळली.

अ. Y निष्ठाविरुद्ध अपील करू शकतो का?
ब. दोघांच्या विनंती अर्जांमुळे एकरूप लोक अदालतीत ठेवल्यामुळे न्यायालय समेटासाठी दवाव आणू शकते काय?
क. निवाड्याचा निकाल देण्यासाठी लोक अदालतीमध्ये कोणती पध्दत अवलंबली जाते?

प्र.४ स्पष्टीकरणासह उत्तरे द्या. (कोणतेही चार)

१. परदेशी लवाद व त्याची अंमलबजावणी स्पष्ट करा.
२. वाद मिटविण्यासाठी लवाद, समेट आणि मध्यस्थी हे मार्ग असले तरी प्रत्येक मार्ग वेगळा आहे, स्पष्ट करा.
३. 'लवाद प्रक्रियेत सर्व अधिकार शेवटी पक्षकारांच्याच हातात असतात.' तुमचे मत स्पष्ट करा.
४. लवाद व समेट कायदा १९९६ चे कलम ३४ हे लवाद निवाडा प्रसिध्द झाल्यानंतरही न्याय देवू शकते. कसे?
५. लोक अदालत हा विषय सविस्तर सांगा.
६. लवाद निवाडा अंतीम व वैध होण्यासाठी आवश्यक असलेले घटक सांगा.

3 yrs LLB Sem VI

5 yrs BLS Sem X

(3 Hours)

QP Code : CY-2490

[Total Marks : 100

May
2014

Q I) Answer the following questions two to three sentences

20 marks

- 1) In which matter part I, II and IV of arbitration and conciliation act 1996 extend to Jammu and Kashmir?
- 2) Explain the term "award conflict with public policy".
- 3) Within how many days the two appointed arbitrators shall appoint a presiding arbitrator.
- 4) Explain the maxim 'Nemo Judex in Causa Sua'.
- 5) Can award be given according to agreed terms of settlement?
- 6) Within how many days an arbitral tribunal is empowered to make correction in award on its own initiative.
- 7) When the award should be considered as final award?
- 8) Can conciliator be presented as a witness in court?
- 9) State the number of conciliators can appointed by parties.
- 10) What is an object of Lok Adalat?

QII) Write short notes on (any four)

20 marks

- a) Importance of Lok Adalat for judicial system.
- b) Conventional award
- c) Difference between an arbitration and conciliation
- d) Arbitration tribunals
- e) Power of chief justice to appoint an arbitrator
- f) Forms and contents of an arbitral award.

QIII) Attempt any two situational problems...

12 marks

- a) Mr. Abhay and Mr. Bhushan are in legal relationship forms an arbitral tribunal for certain disputes in them. Mr, abhay submitted dispute to tribunal which was not mention in arbitration agreement . Mr, Bhushan also submitted supporting documents to have amicable settlement between them. An award was declared by tribunal.
 - 1) Can such award be considered as valid award? why?
 - 2) Whether the signature of all the arbitrators is compulsory on an award?
 - 3) In which court an application for setting aside an award is made?

[TURN OVER

Con. 10939-14.

ADR

2

QP Code : CY-2490

- b) Mr. Abhay and Mr. Suvarnan had appointed an arbitrator for their present dispute. Mr. Abhay submitted statement of claim ..
- 1) What will happened if Mr. Abhay dies during procedure?
 - 2) Is the procedure terminates if Mr. Suvarnan fails to submit statement of defense to Mr. Solanki?
 - 3) What will be the effect on procedure if Mr. Solanki an arbitrator dies during arbitration procedure?
- c) Parties in dispute constitute an arbitral tribunal with 4 arbitrators, according to an arbitration agreement between them.
- 1) Is the award declared by such tribunal has validity?
 - 2) Who will appoint a presiding arbitrator?
 - 3) When a court has an authority to appoint an arbitrator?

IV) Attempt any four of the following

48 marks

- 1) Discuss the composition, jurisdiction and powers of the arbitral tribunal.
- 2) State the grounds for setting aside of an award.
- 3) Explain, 'conciliation procedure is more easy than an arbitration procedure.'
- 4) Importance of Lok Adalat for judicial system
- 5) Explain the importance of two major conventions for enforcement of foreign award
- 6) "Exparty award is weapon in hands of an arbitrator with restricted use". Explain

[TURN OVER

Con. 10939-14.

वेळ :- ३ तास

गुण १००

प्र. १ ला पुढील प्रश्नांची दोन ते तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा.

गुण २०

- अ) लवाद व समेट कायदा १९९६ मधील १, ३ आणि ४ भागातील कोणता विषय जम्मू आणि काश्मिरसाठी लागू होतो?
- ब) "लोकहित विरोधी निवाडा" ही संज्ञा स्पष्ट करा?
- क) दोन नियुक्त लवादांनी किती दिवसांत अध्यक्षीय लवादाची नेमणूक करणे गरजेचे आहे.
- ड) "नेमो ज्युडेक्स इन कॉझा सआ" ह्या नीतीवचनाचा अर्थ विस्तार करा.
- इ) समेटाच्या ठरलेल्या तरतूदीवरून लवाद निर्णय देत येईल का?
- ई) लवाद समितीला स्वतःहून किती दिवसांत लवाद निर्णयांतील चूकाची दुरुस्ती करता येते?
- उ) लवाद निर्णय हा अंतिम लवाद निर्णय म्हणून कधी समजता येतो?
- ऊ) समेट कर्त्याला न्यायालयामध्ये साक्षीदार म्हणून उभे करता येते का?
- ए) किती समेटकर्त्यांची नियुक्ती कायदानुसार पक्षकार्यस करता येते?
- ऐ) लोक अदालतचे उद्दीष्टे काय?

प्र. २ रा द्या लिहा (फक्त चार)

गुण २०

- अ) लोकअदालतचे समाजात असलेले महत्त्व
- ब) अगिसंधी निवाडा
- क) लवाद व समेट ह्या मधील फरक सांगा
- ड) लवाद समिती
- इ) मुख्य न्यायाधीशाचे लवादात नियुक्त करण्याचे अधिकार.
- ई) लवाद निर्णयाचा आराखडा व आवश्यक बाबी.

प्र. ३ रा खालील पैकी कोणत्याही दोन परिस्थितीजन्य प्रश्नांची उत्तरे द्या

गुण १२

अ) श्री. अभय आणि श्री. भुषण यांनी त्यांच्यातील वाद मिटविण्यासाठी लवाद समितीची स्थापना केली. वाद झाल्यानंतर श्री. अभय ह्यांनी जो वाद लवाद समितीकडे सुपूर्द केला, तो लवाद करारामध्ये नमुद नव्हता. श्री. भुषण ह्यांनी सुद्धा समझोता होण्याच्या दृष्टीने अत्यावश्यक कागदपत्रे लवादाकडे सुपूर्द केली. आणि लवाद समितीने लवाद निर्णय जाहिर केला.

१. वरिल संदर्भातील लवाद निर्णय हा वैध मानला जाऊ शकतो का? का?
२. लवाद समितीतील सर्व लवादांची सही लवाद निर्णयावर असणे आवश्यक आहे का?
३. कोणत्या न्यायालयामध्ये लवाद निर्णय रद्द करण्याचा अर्ज दाखल करता येतो?

- ब श्री. अभय आणि श्री. सुर्वनन हयांच्यामध्ये वाद झाल्यामुळे त्यांनी श्री. सोलंकी यांची लवाद म्हणून नेमणूक केली. श्री. अभय यांनी मागणी पत्र लवादकडे सादर केले.
- १ लवाद प्रक्रिया चालू असताना श्री. अभय यांचा मृत्यु झाल्यास लवाद प्रक्रियेवर का परिणाम होतील?
 - २ श्री. सुर्वनन यांनी लवाद पत्र सादर न केल्यास श्री. सोलंकी एकतर्फी निर्णय देऊ शकतात?
 - ३ श्री. सुर्वनन यांचे निधन झाल्यास लवाद प्रक्रियेवर का परिणाम होतील?

- क लवाद करारामध्ये ठरल्याप्रमाणे वाद झाल्यानंतर सर्व पक्षाकारांनी मिळून लवाद समितीमध्ये चार लवादांची नेमणूक केली.
- १ लवाद मंडळांनी दिलेला निर्णय हा वैध मानला जाईल का?
 - २ अध्यक्षीय लवादाची निवड कोण करू शकतो?
 - ३ लवाद नेमण्याचे अधिकार कोर्टाला कधी प्राप्त होतात?

प्र ४था खालील पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे द्या.

गुण ४८

- अ लवाद मंडळांची रचना, अधिकारक्षेत्र व अधिकार सविस्तर सांगा.
 - ब लवाद निर्णय कधी रद्द करण्याची कारणे सांगा.
 - क "समेट प्रक्रिया ही लवाद प्रक्रियेपेक्षा जास्त सोपी असते." स्पष्ट करा.
 - ड "लोक अदालत"चे कार्यदेशीर प्रणालीमध्ये महत्व सांगा.
- आंतरराष्ट्रीय निवाड्याच्या संमेलनजावणीच्या दृष्टीने महत्वाचे असलेल्या दोन अभिसंधी करांचा, महत्व स्पष्ट करा.
- "एकतर्फी निर्णय हा मर्यादात वापरासाठी दिलेले लवादाच्या ह्यातील एक हत्यार आहे." स्पष्ट करा.

22/11/2013

14 : 2nd half.13-Avi(as)
Con. 7827-13.

ADR
LL. B - 3 YRS SEM VI
BLG - 5 YRS SEM X

VB-5356

(3 Hours)

[Total Marks : 100

I Answer the following questions in two to three lines:

20 Marks

- What kind of disputes cannot be submitted to arbitration?
- What is a presumption under Arbitration and conciliation act 1996, if parties do not determine the number of arbitrators?
- What are the rights of other party, if a party refers the dispute to an arbitration which was not mention in arbitration agreement?
- Who is a-presiding arbitrator?
- Whose signature is compulsory on an arbitration award?
- When an arbitration proceeding gets terminated?
- What is an effect of setting aside of an award on parties?
- Define non speaking award.
- What is a settlement agreement?
- State the types of cases dealt generally at Lok Adalat.

II write short notes on any four :

20 Marks

- International Commercial Arbitration.
- Finality of an arbitral award.
- Appointment of an Arbitrator by chief justice
- Foreign award.
- Difference between Arbitration and Conciliation

III Attempt any two of following situational problems :

12 Marks

- Mr. Z a Karta of Joint Hindu family refers to an arbitrator, a dispute regarding joint family property for the benefit of the family. Mr. S a minor member of family challenges the award.
 - Can Mr., S challenge the award? When?
 - Can Mr. S challenge an award if instead of being a minor, he was lunatic?
- Mr. X a party of arbitration, apply for setting aside an award of ground that half part of an award was outside the scope of reference
 - Can whole award be set aside?
 - Can party file a suit in court of law for same dispute after setting aside an award?
- Mr. Z was working as a conciliator between Mr. A. and Mr. B for a dispute. During the conciliation proceedings, Mr. B initiates for an arbitral proceeding and appointed Mr. Z as an arbitrator for the same dispute.
 - Can Mr. B initiates arbitral proceedings during pendency of conciliation proceedings? Why?
 - Can Mr. Z work as an arbitrator in above case?

IV. Attempt any four out of the following :

48 Marks

- 'Arbitration agreement does not include appointment of a particular arbitrator' Explain with essential conditions of valid arbitration agreement.
- When the award can be set aside?
- Explain the composition of Arbitral tribunal.
- Importance of Lok Adalat in judicial system.
- 'Conventions make foreign award more effective' Explain.

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

प्र. १ पुढील प्रश्नांची दोन ते तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा :

- कोणत्या प्रकारचे वाद लवाद मार्फत सोडविता येत नाहीत?
- लवादातील दोन्ही पक्षांनी लवादाची संख्या निश्चित न केल्यास लवाद व समेट कायदा १९९६ प्रमाणे काय गृहितक समजले जाते?
- लवाद करारामध्ये नगुद न केलेला वाद जर एका पक्षाने लवादाकडे सुपूर्द केल्यास दुसऱ्या पक्षास कोणते अधिकार आहेत?
- अध्यक्षीय लवाद कोणास म्हणतात?
- लवाद निर्णयावर कोणाची सही आवश्यक असते?
- लवाद प्रक्रिया कधी संपुष्टात येते?
- लवाद निर्णय रद्द झाल्यास दोन्ही पक्षांवर त्यांचा काय परिणाम होतो?
- "न बोलणारा निवाडा" स्पष्ट करा.
- समझोता करार म्हणजे काय?
- लोक अदालत मध्ये कोणत्या प्रकारची प्रकरणे घेतली जातात?

गुण २०

प्र. २ टिपा लिहा: (फक्त चार)

- आंतरराष्ट्रीय वाणिज्यिक लवाद
- लवाद निर्णयाची पूर्तता
- लवादाची नेमणूक
- परदेशी लवाद निर्णय
- लवाद व समेट मधील फरक सांगा.

गुण २०

प्र. ३ खालील पैकी कोणत्याही दोन परिस्थितींजवळ प्रश्नांची उत्तरे द्या :

गुण १२

- एकत्र कुटुंबाचे कर्ता, श्री. डेड ह्यांनी कुटुंबाच्या फायद्यासाठी एकत्र कुटुंबाच्या वाटणीचा वाद लवादाकडे सुपूर्द केला. श्री.एस. ह्या अल्पवयीन सदस्याने लवाद निर्णयास आक्षेप घेतला.
 - श्री.एस. असे करू शकतात का? कधी?
 - समजा श्री.एस. हे अल्पवयीन नसून वेडा असल्यास तो लवाद निर्णयास आक्षेप घेऊ शकतो का?
- श्री. एक्स हे लवादातील एक पक्षकार होत. लवादाची दिलेल्या निर्णयातील अर्धा निर्णय हा लवादास सुपूर्द न केलेल्या वादासंदर्भात असल्याने लवाद निर्णय रद्द करण्यासाठी दावा दाखल केला.
 - संपूर्ण लवाद निर्णय रद्द होईल का?
 - लवाद निर्णय रद्द झाल्यास त्याच वादासाठी पक्षकार कोर्टात दावा दाखल करू शकतात काय?
- श्री. अ व श्री. ब ह्यांच्या वादात श्री. डेड हे समेट कर्ता म्हणून काम पाहत होते. समेटाचे कार्य चालू असतानाच श्री. ब ह्यांनी तोच वाद लवाद पद्धतीने वाद सोडविण्यासाठी श्री. डेड ह्यांनाच लवाद म्हणून नेमले.
 - समेट पद्धती चालू असताना लवाद प्रक्रिया चालू करता येते का? का?
 - वरील परिस्थितीत श्री. डेड लवाद म्हणून काम पाहू शकतात का?

प्र. ४ खालील पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे द्या :

गुण ४८

- "लवाद करारामध्ये विशिष्ट लवादाची नेमणूक करण्याची गरज नसते" लवाद करारात आवश्यक असलेल्या तरतुदींसह विधान स्पष्ट करा.
- लवाद निर्णय कधी रद्द करता येतो?
- लवाद न्यायसभेची रचना स्पष्ट करा.
- न्याय प्रणाली मध्ये असलेले "लोक अदालत"चे महत्त्व सांगा.
- "अभिसंधी करारामुळे परदेशी लवाद निर्णय अधिक परिणामकारक झाले" स्पष्ट करा.

SUB: ALTERNATE DISPUTE
RESOLUTION ACT

22-04-13

SEM: VI (CADR) LL.B
SEM: X (5YRS) BLS LL.B.

AGJ 1st half (w) 32

Con. 6281-13.

NG-7435

(3 Hours)

[Total Marks : 100

N.B. : (1) Write each answer on the separate page.

(2) Figures to right indicates maximum marks to questions.

1. Answer the following in not more than two sentences.

20

- What is Foreign Award ?
- What should be the place of Arbitration ?
- Define the term Court.
- Jurisdiction of Lok Adalat.
- Termination of Arbitral Proceedings.
- What do you mean by Lien on Arbitral Award ?
- What is the status of the Conciliation Agreement ?
- Stages in which court can grant interim measures in Arbitration.
- What is Conciliation ?
- How the Award can be passed if the Arbitrator differs in opinion ?

2. Write short notes on any four :-

20

- Settlement agreement U/s. 73 of the Act.
- Appointment of Conciliator
- Costs U/s. 78
- Distinguish between Arbitration and Conciliation
- U/s. 26 power of Arbitration Tribunal to appoint expert.
- New York Convention.

3. Answer any two of the following :-

12

- The Arbitration agreement was entered into on 22nd April, 2013. Thereafter due to dispute one party addressed a letter, to other requesting to refer the matter for Arbitration, which was received by the party on 19th May, 2013. Thereafter Arbitrator was appointed on 3rd June, 2013 who commenced the Arbitration on 4th July, 2013. Explain in details as to which Act will govern these proceedings.
- One party in Arbitration desire to examine the Rationing Officer and the Engineer of the Municipal Corporation. Therefore has made an Application before the Arbitrator. Can the Arbitrator require them to come and give evidence ? Explain the procedure in that behalf ?

[TURN OVER

(c) In a dispute which has arisen between parties, an arbitrator duly appointed by parties gave Award.

A petition U/s. 34 for setting aside the Award was filed before the principle of sub-Court.

Bhopal, which gave judgement confirming Award.

(i) Is the judgement passed by the judge, liable to be set aside.

(ii) Whether question relating to lack of jurisdiction be raised at the stage of execution or before the Appellate Court ?

4. Answer any **four** of the following :-

48

(a) Discuss the salient features of Arbitration and Conciliation Act, 1996.

(b) Arbitrator can get assistance of Court but not interference. Discuss.

(c) Why the measures of Alternate Dispute Resolution are not widely accepted in India ?

(d) What are the provisions relating to Correction, Interpretation and Additional Award ?

(e) What is Lok Adalat ? Discuss Award, Jurisdiction and power of Lok Adalat.

(f) Discuss briefly Geneva Convention Awards.

(मराठी रूपात)

(३ तास)

एकूण गुण : १००

सूचना : (१) प्रत्येक प्रश्न स्वतंत्र पानावर लिहा.

(२) प्रश्न क्रमांक व्यवस्थित लिहा.

(३) उजवीकडील अर्धा त्या प्रश्नाला देण्यात आलेले कमाल गुण दर्शवितात.

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे जास्तात जास्त दोन वाक्यात लिहा :-

२०

(अ) विदेश निवाडा म्हणजे काय ?

(ब) लवादाचे स्थळ कुठे असावे ?

(क) न्यायालय ही संज्ञा विशद करा.

(ड) लोकन्यायालय यांचे न्यायअधिकार.

(इ) लवाद प्रक्रियेची समाप्ति.

(फ) लवाद निर्णयावर कायदेशीर हक्क म्हणजे काय ?

(ग) समेट कराराचा दर्जा काय असतो ?

(ह) लवादामध्ये न्यायालय किती तात्पुरते उपाय करू शकतात ?

(स) समेट म्हणजे काय ?

(द) लवादातील सदस्यांत मतभिन्नता झाल्यास कसा निवाडा केला जातो ?

Con. 6281-NG-7435-13.

3

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर संक्षिप्त टिपा लिहा :-

- (अ) कलम ७३ नुसार तडजोडीचा करार
- (ब) मध्यस्थाची नेमणूक
- (क) किंमत कलम ७८ नुसार
- (ड) लवाद आणि समेट ह्यांच्यामधील फरक
- (इ) लवाद न्यायसभेचे विशेषज्ञ नेमणूकीचे अधिकार कलम २५ नुसार
- (फ) न्युयॉर्क अभिसंधी.

२०

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे द्या :-

- (अ) एक लवादाचा करार दि. २२ एप्रिल, २०१३ रोजी केला गेला. त्यानंतर तंट्या उत्पन्न झाल्याने एका पक्षकाराने दुसऱ्या पक्षकाराला ते प्रकरण लवादाकडे सोपवण्याची विनंती करणारे पत्र लिहिले, जे पत्र दि. १९ मे, २०१३ रोजी मिळाले. त्यानंतर दि. ३ जून, २०१३ रोजी लवादाची नेमणूक झाली, ज्यांनी लवादाची कार्यवाही दि. ४ जुलै, २०१३ रोजी सुरू केली. सदर कामकाज कोणत्या कायद्यांतर्गत चालेल ते विस्तृतरीत्या स्पष्ट करा.
- (ब) लवादातील एक पक्षकाराची रेशनिंग अधिकारी व महानगरपालिकेच्या अभियंत्याची साक्ष घेण्याची इच्छा आहे म्हणून त्याने लवादासमोर तसा अर्ज केला. लवाद त्यांना बोलावून साक्ष देण्यास भाग पाडेल का ? त्याबाबत सविस्तर माहिती लिहा.
- (क) पक्षकारांमध्ये वाद निर्माण झाला, त्यांनी निर्णय देण्यासाठी लवादाची नेमणूक केली. कलम ३४ नुसार लवाद निर्णय रद्द करण्यासाठी खटला प्रमुख उप-न्यायालय, भोपाळ येथे दाखल केला, न्यायालयाने निर्णयाचे पुष्टीकरण केले.
 - (१) न्यायाधिशान दिलेला निर्णय हा रद्द होऊ शकतो का ?
 - (२) अधिकारिता नसण्याचा प्रश्न हा अंमलबजावणीच्या वेळी किंवा अपील न्यायालयासमोर उपभोगू शकतो का ?

१२

४. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे द्या :-

- (अ) लवाद आणि समेट कायद्या - १९९६ ची ठळक वैशिष्ट्ये विशद करा.
- (ब) लवाद न्यायालयाकडून मदत घेऊ शकतो, परंतु हस्तक्षेप नाही, हे विशद करा.
- (क) पर्यायी तंट्या निवारण पध्दती, भारतात मोठ्या प्रमाणात मान्य का केल्या जात नाहीत ?
- (ड) निर्णयात दुरुस्ती, स्पष्टीकरण आणि अतिरिक्त निर्णय ह्यांसाठी कोणत्या तरतुदी केलेल्या आहेत ?
- (इ) लोक न्यायालय म्हणजे काय ? लोक न्यायालयाचा निर्णय, अधिकारिता आणि अधिकार विशद करा.
- (फ) जिनेव्हा करार विशद करा.

४८

SEM VI C.L.B.
SEM X BLS

ADR

Nov-2012

Alternate Disputes Resolution

VT-S.H.Exam. Nov.-12- 120

Con. 9274-12.

NM-7767

(3 Hours)

[Total Marks : 100

1. Answer in not more than **two** sentences :- 20
- (a) What is meant by confidentiality in conciliation proceeding ?
 - (b) What is conciliation ?
 - (c) When the award is stated to be in conflict with the public policy of India ?
 - (d) What is the effect of a void agreement on arbitration agreement ?
 - (e) Define the term court.
 - (f) Is it mandatory for an arbitrator to give reasons for the award ?
 - (g) What is the status of the Conciliation Agreement ?
 - (h) Are the decisions arrived at the Lok Adalat enforceable ?
 - (i) Define the term Arbitration.
 - (j) What should be the place of Arbitration ?
2. Write short notes on any **four** :- 20
- (a) Settlement award
 - (b) Interim Award
 - + (c) Appointment of Arbitrators
 - (d) Form and Contents of Arbitral Award
 - + (e) Power of Arbitration Tribunal to appoint expert u/s 26.
 - + (f) International Commercial Arbitration.
3. Attempt any **two** out of the following situational problems :- 12
- (a) There is no provision as to the payment of interest on the amount of the award in contract. In the absence of such a provision in the contract, please advise :-
 - (i) Whether the arbitrator has the jurisdiction to grant interest on the amount of the award ?
 - (ii) And for which period ?

[TURN OVER

- (b) The defendant, defending his claim and counter claim did not appear on one particular date. The Arbitrator proceeded ex-parte and made an ex-parte award. The defaulting party was not given any opportunity to explain the reasons for his absence on that date.
- (i) Whether the ex-parte award be set aside Grounds ?
 - (ii) Whether appeal, review or revision petition can be filed against an ex-parte award ?
 - (iii) Citation if any in support of your answer.
- (c) Mr. "ABC", the conciliator appointed by parties, after a few meetings with them draws up a settlement Agreement by himself, in secrecy, sends the same in a sealed cover to the court, signed only by himself.
- (i) Can such an agreement be recognised as a settlement agreement ?
 - (ii) It is necessary that the parties has to sign.
 - (iii) Will such an agreement be final and binding on the parties ?

4. Answer any **four** of the following :-

48

- (a) What is conciliation ? State the difference between Arbitration and Conciliation.
 - (b) Discuss briefly the Geneva Convention Award.
 - (c) What are the provisions relating to correction, interpretation and Additional Award ?
 - (d) What are the interim measures that a court may grant before or during the arbitral proceedings ?
 - (e) What is Lok Adalat ? Discuss the award, jurisdiction and power of Lok Adalat.
 - (f) What are the salient features of the Arbitration and Conciliation Act, 1996 ?
-

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण : १००)

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे दोन वाक्यात लिहा :-

२०

- (अ) समेटाच्या कार्यवाहीतील 'गोपनीयता' म्हणजे काय ?
- (ब) समेट म्हणजे काय ?
- (क) निर्णय हा भारतीय सार्वजनिक योजनांच्या विरुद्ध कधी असू शकतो ?
- (ड) निरर्थक कराराचा लवाद करारावर कोणता परीणाम होतो ?
- (इ) न्यायालय हि संज्ञा विशद करा.
- (फ) लवादाला निर्णयाची कारणे देणे हे सक्तीचे असते का ?
- (ग) समेटाच्या कराराची कायदेशीर स्थिती काय असते ?
- (ह) लोक न्यायालयाने दिलेला निर्णय अंमलात आणू शकतो का ?
- (य) लवाद हि संज्ञा विशद करा.
- (ज) लवादाचे स्थळ कुठे असावे ?

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार संक्षिप्त टिपा लिहा :-

२०

- (अ) तडजोडीचा निर्णय
- (ब) अंतरिम निवाडा
- (क) लवादाची नेमणूक
- (ड) लवाद निर्णयाचे स्वरूप आणि मजकूर (Forms and Contents)
- (इ) लवाद न्यायसभेचे विशेषज्ञ नेमणूकीचे अधिकार कलम २६ नुसार
- (फ) आंतरराष्ट्रीय व्यापारी लवाद.

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन परिस्थितीजन्य प्रश्नांची उत्तरे लिहा :-

१२

- (अ) करारामध्ये रकमेवर व्याज देण्याची कोणतीही तरतूद नसते. करारामध्ये अशी तरतूद नसल्याने तुम्ही काय सूचना कराल ?
 - (१) लवाद अधिकाऱ्याला निर्णयाच्या रकमेवर व्याज देण्याचा अधिकार असू शकतो का ?
 - (२) आणि तो कोणत्या कालावधीसाठी असू शकतो ?
- (ब) प्रतीवादीने, त्याच्या हक्कांचे संरक्षण आणि उलट दाव्यामध्ये तो एका विशिष्ट तारखेला हजर राहत नाही. लवाद एक पक्षीय कार्यवाही करतो आणि एक-पक्षीय निर्णय देतो. चुकी झालेल्या पक्षकाराला तो त्या तारखेला हजर का नव्हता ह्याची कारणे देण्यासाठी संधी देण्यात येत नाही ?
 - (१) एक-पक्षीय निर्णय हा रद्द करता येतो का ? कोणत्या आधारावर ?
 - (२) एक-पक्षीय निर्णयाविरुद्ध अपिल, परीक्षण किंवा तपासणी ह्यासाठी खटला करू शकतो का ?
 - (३) तुमच्या उत्तराच्या पुर्ततेसाठी निर्णयाचे नाव लिहा.

[TURN OVER

(क) पक्षकार “अबक” समेट अधिकारी म्हणून नेमणूक करतात, त्यांच्यात काही अधिवेशन होतात, तो तडजोडीचा करार स्वतः बनवतो, तो गौप्यपणे स्वतःची सही करून एका बंद पाकीटातून न्यायालयात पाठवितो.

- (१) अशा प्रकारचा करार हा तडजोडीचा करार म्हणून गणला जाऊ शकतो का ?
- (२) पक्षकारांना सही करणे जरूरीचे असते का ?
- (३) हा करार अंतिम आणि पक्षकारांवर बंधनकारक असू शकतो का ?

४. खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :-

४८

- (अ) समेट म्हणजे काय ? लवाद आणि समेट ह्यामधील फरक नमूद करा.
- + (ब) जिनेव्हा करार विशद करा.
- + (क) निर्णयात दुरुस्ती, स्पष्टीकरण आणि अतिरिक्त निर्णय ह्यासाठी कोणत्या तरतुदी केलेल्या आहेत ?
- (ड) न्यायालय लवाद प्रक्रिया चालू असताना किंवा पूर्वी कोणते तात्पुरते उपाय करू शकतात ?
- + (इ) लोक न्यायालय म्हणजे काय ? लोक न्यायालयाचा निर्णय, अधिकारीता आणि अधिकार विशद करा.
- + (फ) लवाद आणि समेट कायदा, १९९६ ची ठळक वैशिष्टे सांगा.

- N.B.** (1) Write each answer on the separate page.
(2) Figures to right indicates maximum marks to answer.

1. Answer the following in not more than two sentences ? 20
- (a) What is conciliation ?
 - (b) When arbitration proceedings are deemed to have commenced ?
 - (c) What is UNCITRAL ?
 - (d) What is the status of Arbitration clause in a void Agreement ?
 - (e) What you mean by foreign Arbitration ?
 - (f) When Arbitration Conciliation Act, 1996 came into force ?
 - (g) How many minimum and maximum number of arbitrators are permitted to be appointed on an Arbitral Tribunal.
 - (h) What should be the place of arbitration ?
 - (i) State the extent of judicial intervention u/s 5 of the Act.
 - (j) Stages in which the court can grant interim measures in Arbitration.
2. Write short notes on any four :— 20
- (a) New York Convention
 - (b) Arbitration Agreement
 - (c) International Commercial Arbitration
 - (d) Lokadalat
 - (e) Settlement agreement u/s 73 of the Act
 - (f) Arbitration Award.
3. Answer any two out of the following situational problems :— 12
- (a) The dispute arose between the parties as regards to the venue of the arbitration under the Arbitration Agreement. The Decision is to be given by the Joint Arbitration committee on such issue.
The question before the court was whether such a decision is appealable —
 - (i) Do you think that such a decision is appealable ?
 - (ii) The decision given by the Joint Arbitration Committee be considered as an Interim Award is award ? Explain.
 - (b) The Arbitration agreement was rendered on 8th November, 1995 thereafter due to dispute one party addressed the letter to the other requesting to refer the matter to arbitration which was received by the other parties on 19th January 1996. Thereafter arbitrator was appointed on 3rd February, 1996 to commence the arbitration on 4th March, 1996. Explain in details as to which is govern these proceedings.
 - (c) A mediator in process of mediation as received the documents which may Mr. P. a partial mediation was not aware which will helping to prove his Case. After mediation failed Mr. P. has applied to court to issue summons to the Mediator to produce the said documents before the court.
Can the Court issue summons and applied ? Substantiate your answer with reasons.
4. Answer any four of the following :— 48
- (a) What is meant by Lokadalat ?
What are the reasons and object of establishing Lokadalat ?
 - (b) Conciliator is the role of complete trust and confidence which is maintained by legal provisions — Discuss.
 - (c) Discuss the salient features of Arbitration and Conciliation Act, 1996.
 - (d) Arbitrator can get assistance of court but not interference. — Discuss.
 - (e) What are the interim measures that the court may grant u/s 9 before or during the arbitration proceedings.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

सूचना : (१) प्रत्येक प्रश्न स्वतंत्र पानावर लिहा.

(२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाला देण्यात आलेले कमाल गुण दर्शवितात.

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे दोन वाक्यात लिहा :--

२०

- (अ) समेट म्हणजे काय ?
- (ब) लवाद कार्यवाही कधी सुरू होऊ शकते ?
- (क) युनिसायट्रल (UNCITRAL) म्हणजे काय ?
- (ड) निरर्थक करारात लवाद खंडाचा काय दर्जा असतो ?
- (इ) परदेशातील लवाद म्हणजे काय ?
- (फ) लवाद आणि समेटाचा कायदा, १९९६, कधी लागू झाला ?
- (ग) लवाद न्यायसभेत कमीत-कमी आणि जास्तीत-जास्त किती लवादांची नेमणूक करण्यात येऊ शकते ?
- (ह) लवादाचे स्थळ दुटे असावे ?
- (य) द्या कायद्याच्या खंड ९ नुसार न्यायालयीन हस्तक्षेप किती होऊ शकतो ?
- (ज) लवादामध्ये न्यायालय किती तात्पुरते उपाय करू शकतात ?

खालीलपैकी कोणत्याही चारवर सोंक्षित लिहा :--

२०

- (अ) न्यूयॉर्क अभिसंधी (ड) लोक न्यायालय
- (ब) लवादाचा करार (इ) कलम ९ नुसार तडजोडीचा करार
- (क) आंतरराष्ट्रीय व्यापारी लवाद (फ) लवाद निर्णय.

खालीलपैकी कोणत्याही दोन परिस्थितीत प्रश्नांची उत्तरे लिहा :-

१२

- (अ) पक्षकारांमध्ये लवादाच्या ठिकाणी वरून वाद निर्माण झाला जो लवाद करार असतो. त्याप्रमाणे संयुक्त लवाद समितीने त्यावर निर्णय दिला.
- (१) तुम्हाला असे वाटते का कि अशा निर्णयावर अपील करता येईल ?
- (२) संयुक्त लवाद समितीने दिलेला निर्णय हा अंतरिम निवाडा आहे का, हे विशद करा.
- (ब) एक लवादाचा करार दिनांक ८ नोव्हेंबर, १९९५ रोजी केला गेला. त्यानंतर तंट उत्पन्न झाल्याने एका पक्षकाराने दुसऱ्या पक्षकाराला, ते प्रकरण लवादाकडे सोपविण्याची विनंती करणारे पत्र लिहीले, जे पत्र १९ जानेवारी, १९९६ रोजी मिळाले. त्यानंतर ३ फेब्रुवारी, १९९६ रोजी लवादाची नेमणूक झाली ज्यांनी लवादाची कार्यवाही दिनांक ४ मार्च, १९९६ रोजी सुरू केली. सदर कामकाज कोणत्या कायदांतर्गत चालेल ते विस्तृतरीत्या स्पष्ट करा.
- (क) मध्यस्थाला समेटाच्या कार्यवाहीमध्ये एक दस्त प्राप्त झाला. जो समेटाच्या कार्यवाहीतील एक पक्षकार श्री. पी. यांना माहित नव्हता, जो त्यांना त्यांची केस सिद्ध करायला उपयोगी पडला असता. समेटाचे प्रगल्भ निष्फळ ठरल्यानंतर, श्री. पी. यांनी, मध्यस्थाने तो दस्त कोर्टात सादर करण्यासाठी समन्स काढावा असा विनंती अर्ज न्यायालयात केला.
- न्यायालय सदर अर्जाप्रमाणे समन्स काढू शकेल काय ? आणखी उत्तर योग्य कारणांसह स्पष्ट करा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा :--

४८

- (अ) लोक न्यायालय म्हणजे काय ? लोक न्यायालय सुरू करण्यामागील कारणे आणि उद्देश काय आहेत ते लिहा.
- (ब) समेट अधिकाऱ्याला विश्वास आणि जबाबदारीचा रोल हा कायद्याच्या तरतुदीप्रमाणे करावा लागतो हे विशद करा.
- (क) लवाद आणि समेट कायदा, १९९६ ची ठळक वैशिष्ट्ये विशद करा.
- (ड) लवाद न्यायालयाकडून मदत घेऊ शकतो, परंतु हस्तक्षेप नाही हे विशद करा.
- (इ) खंड ९ नुसार न्यायालय लवाद प्रक्रिया चालू असताना किंवा पूर्वी कोणते तात्पुरते उपाय करू शकतात ?

ADR

Nov-11

Con. 5386-11. 3 yrs Sem - VI
5 yrs Sem - X (3 Hours)

FR-1027

[Total Marks : 100

- I.B. : (1) Write each question on a separate page.
(2) Write question number properly.
(3) Numbers to the right indicates the maximum marks assigned to that question.

1. Answer in **not more than two** sentences :- 20
- (a) When Arbitration proceedings are deemed to have been commenced ?
 - (b) What is status of the Arbitration clause in a void agreement ?
 - (c) When Arbitration and Conciliation Act, 1996 became effective ?
 - (d) What should be the place of Arbitration ?
 - (e) Stages in which the court can grant interim measures in Arbitration ?
 - (f) How the award can be passed if the arbitrators differ in opinion ?
 - (g) Which High Court shall have jurisdiction if the parties are residing in different states ?
 - (h) What should be the number of Arbitrators in tribunal ?
 - (i) What is foreign award ?
 - (j) Can a couple appoint Arbitrator on wife's Application, for divorce ?
2. Write short notes (any four) :- 20
- (a) Arbitration Agreement
 - (b) Lok Adalat
 - (c) Arbitration Award
 - (d) Interim Award
 - (e) Appointment of Conciliator
 - (f) Lien on Award.
3. Answer any **two** of the following :- 12
- (a) The Arbitration agreement was entered into on 8th November, 1995. Thereafter due to dispute one party addressed a letter, to other requesting to refer the matter for Arbitration, which was received by other party on 19th January, 1996. Thereafter Arbitrator was appointed on 3rd February, 1996 who commenced the arbitration 4th March, 1996. Explain in detail as to which Act will govern these proceedings.
 - (b) A mediator has in the process of mediation, has received a document which Mr. P, a party to mediation, was not aware which will help him to prove his case. After the mediation failed, Mr. P applied the Court to issue summons to the Mediator to produce the said document before the Court. Can the Court issue the summons as applied ? Substantiate your answer with reason.
 - (c) One party in the Arbitration desire to examine the Rationing Officer and the Engineer of the Municipal Corporation. Therefore has made application before the Arbitrator. Can the arbitrator require them to come and give evidence ? Explain the procedure in that behalf.
4. Answer any **four** of the following :- 48
- (a) The agreement executed in conciliation has different effect than any other agreement. Discuss.
 - (b) Conciliator is the role of complete trust and confidence, which is maintained by the legal provisions. Discuss.
 - (c) Arbitration can get the assistance of the court but not interference. Discuss.
 - (d) Why the measures of Alternate Dispute Resolution are not widely accepted in India ?
 - (e) What is foreign award ? What are the conditions in which the same can be enforced in India ?
 - (f) What is the procedure to challenge the Arbitration Procedure ?

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

- सूचना : (१) प्रत्येक प्रश्न स्वतंत्र पानावर लिहा.
 (२) प्रश्न क्रमांक व्यवस्थित लिहा.
 (३) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाला देण्यात आलेले कमाल गुण दर्शवितात.

१. खालील प्रश्नांची जास्तीत जास्त दोन वाक्यात उत्तरे द्या :- २०
- (अ) लवादाची कारवाही कधी सुरू होते असे गृहीत धरले आहे ?
 (ब) अवैध करारातील लवादाच्या तरतूदीची स्थिती काय असते ?
 (क) लवाद व समेटाचा कायदा, १९९६ कधी पासून लागू झाला ?
 (ड) लवादाचे स्थळ कुठे असावे ?
 (इ) कोणत्या स्थिती अंतर्गत, न्यायालय लवादासंबंधी अतिरीम आदेश देऊ शकते ?
 (फ) लवादातील सदस्यांत मतभित्रता झाल्यास कसा निवाडा (अॅवॉर्ड) केला जातो ?
 (ग) जर पक्षकार भिन्न राज्यात रहात असतील तर कुठल्या न्यायालयाला न्यायाधिकार असेल ?
 (ह) लवादातील सदस्यांची संख्या किती असावी ?
 (घ) विदेशी निवाडा म्हणजे काय ?
 (द) पत्नीच्या अर्जावर घटस्फोटासाठी पती-पत्नी लवादाची नेमणूक करू शकतात का ?
२. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) - २०
- (अ) लवादाचा करार (ब) लोक अदालत
 (क) लवादाचा निवाडा (ड) अंतरिम निवाडा
 (इ) मध्यस्थाची नेमणूक (फ) निवाड्यावरील टांच (लिएन)
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोघांची उत्तरे द्या. - १२
- (अ) एक लवादाचा करार दि. ८ नोव्हेंबर, १९९५ रोजी केला गेला. त्यानंतर तटा उत्पन्न झाल्याने एका पक्षकाराने दुसऱ्या पक्षकाराला, ते प्रकरण लवादाकडे सादर करण्याची विनंती करणारे पत्र लिहिले, जे पत्र १९ जानेवारी, १९९६ रोजी मिळाले. त्यानंतर ३ फेब्रुवारी, १९९६ रोजी लवादाची नेमणूक झाली ज्यांनी लवादाची कारवाही दि. ४ मार्च, १९९६ रोजी सुरू केली. सदर कामकाज कोणत्या कायद्यांतर्गत चालेल ते विस्तृतरीत्या स्पष्ट करा.
 (ब) मध्यस्थाला समेटाच्या कार्यवाहीमध्ये एक दस्त प्राप्त झाला. जो समेटाच्या कार्यवाहीतील एक पक्षकार श्री. पी यांना माहीत नव्हता, जो त्यांना त्यांची केस सिद्ध करायला उपयोगी पडला असता. समेटाचे प्रयत्न निष्फळ ठरल्यानंतर, श्री. पी यांनी, मध्यस्थाने तो दस्त कोर्टात सादर करण्यासाठी समन्स काढावा असा विनंती अर्ज न्यायालयाला केला. न्यायालय सदर अर्जाप्रमाणे समन्स काढू शकेल काय ? आपले उत्तर योग्य कारणासह स्पष्ट करा.
 (क) लवादातील एक पक्षकाराची रेशनिंग अधिकारी व महानगर पालिकेच्या अभियंत्याची साक्ष घेण्याची इच्छा आहे म्हणून त्याने लवादासमोर तसा अर्ज केला. लवाद त्यांना बोलावून साक्ष देण्यास भाग पाडेल का ?
४. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे द्या :- ४८
- (अ) समेटादरम्यान केलेल्या कराराचा परिणाम, इतर करारांपेक्षा कसा असतो. चर्चा करा.
 (ब) मध्यस्थाचा भाग हा संपुर्ण विश्वास व भरवसा याचा असतो, जो कायदेशीर तरतूदींनी सांभाळला आहे. चर्चा करा.
 (क) लवाद, न्यायालयाची मदत घेऊ शकते, परंतु हस्तक्षेप नाही. चर्चा करा.
 (ड) पर्यायी तंटा निवारण्याच्या पद्धती, भारतात मोठ्या प्रमाणात मान्य का केल्या जात नाहीत ?
 (इ) विदेशी निवाडा म्हणजे काय ? तो भारतात अंमलबजावणी करण्याच्या अटी-शर्ती काय आहेत ?
 (फ) लवादाचे कार्यवाहीत आव्हान (चॅलेंज) करण्याची पद्धत काय आहे ?

1. Answer the following questions in not more than two sentences :- 20
- (a) When the Arbitration and Conciliation Act, 1996 came in force ?
 - (b) What is the period of limitation for setting aside the Arbitral Award ?
 - (c) What is meant by 'confidentiality' in conciliation proceeding ?
 - (d) Are the decisions arrived at the Lok Adalat enforceable ?
 - (e) How many minimum and maximum number of Arbitrators are permitted to be appointed on an Arbitral Tribunal ?
 - (f) What do you mean by Lien on Arbitral Award ?
 - (g) What is the status and effect of Settlement Agreement ?
 - (h) Define the term Arbitration.
 - (i) Define the term Court ?
 - (j) Arbitral Tribunal is competent to appoint an expert in certain cases.
2. Write short notes on any four :- 20
- (a) Arbitration Agreement and its essentials
 - (b) International Commercial Arbitration
 - (c) Commencement of Arbitration
 - (d) Termination of Arbitral Proceedings
 - (e) Costs U/s. 78
 - (f) Settlement Award.
3. Attempt any two out of the following situational problems :- 12
- (a) A Fire Insurance Company under its policy stipulated an Arbitration clause saying that all benefits under the policy shall be forfeited if neither action nor Arbitration is commenced within 3 months of the rejection of the claim.
 - (i) Whether such clause is valid ?
 - (ii) Does the Limitation Act, 1963 apply to the Arbitration ?
 - (iii) Whether the court has power to extend the time ?
 - (b) The defendant, denying his claim and counter claim did not appear on one particular date. The Arbitrator proceeded ex-parte and made an ex-parte award. The defaulting party was not given any opportunity to explain the reasons for his absence on that date.
 - (i) Whether the ex-parte award be set aside Grounds ?
 - (ii) Whether appeal, review or revision petition can be filed against an ex-parte award ?
 - (iii) Citation if any in support of your answer.
 - (c) Notice was given to a person to quit an agricultural holding. He relied upon Provisions of the Act requiring to arbitration, which was accordingly done. A date was fixed. He could not pay for a Solicitor to appear for him. He requested the arbitrator for a four-week postponement to enable him to arise necessary funds. The Arbitrator declined his request on the ground that fee was a personal matter between the party and solicitor. At the hearing also he asked for postponement because he was still unrepresented. The Arbitrator refused to oblige him and prepared his award.
 - (i) Is such an award maintainable in law ?
 - (ii) Does the conduct of an Arbitrator amount to legal misconduct ?
4. Answer any four from the following :- 43
- (a) What is Lok Adalat ? Discuss the Award, Jurisdiction and Power of Lok Adalat.
 - (b) What is conciliation ? State the difference between Arbitration and Conciliation.
 - (c) Define Foreign Award ? When the Foreign Awards can become binding and enforceable ?
 - (d) What are the salient features of the Arbitration and Conciliation Act, 1996 ?
 - (e) Discuss the Provision of the Arbitration and Conciliation Act, 1996 for Constituting Arbitral Tribunal.
 - (f) What are the Provisions relating to correction, Interpretation and Additional Award ?

[TURN OVER]

(मराठी रूपांतर)

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे दोन वाक्यात लिहा :-

- (अ) लवाद आणि समेटाचा कायदा, १९९६ कधी लागू झाला ?
 (ब) लवादाचा निर्णय रद्द होण्यासाठी मर्यादेचा कालावधी किती असतो ?
 (क) समेटाच्या कार्यवाहीतील 'गोपनीयता' म्हणजे काय ?
 (ड) लोक न्यायालयाने दिलेला निर्णय अंमलात आणू शकतो का ?
 (इ) लवाद न्यायसभेत कमीतकमी आणि जास्तीत जास्त किती लवादांची नेमणूक करण्यात येऊ शकते ?
 (फ) लवाद निर्णयावर कायदेशीर हक्क म्हणजे काय ?
 (ग) तडजोडीच्या कराराची स्थिती आणि परिणाम काय असतो ?
 (ह) लवाद हि संज्ञा विशद करा.
 (घ) न्यायालय हि संज्ञा विशद करा.
 (ज) लवाद न्यायालयाला काही खटल्यात विशेषज्ञ नेमणुकीचे अधिकारक्षेत्र असते का ?

२. कोणत्याही चार टिपा लिहा :-

- (अ) लवाद करार आणि त्याची मूलभूते (ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापारी लवाद
 (क) लवादाची सुरुवात (ड) लवाद प्रक्रियेची समाप्ती
 (इ) किंमत तारखेचा नुसार (फ) तडजोडीचा निर्णय.

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन परिस्थितीजन्य प्रश्नांची उत्तरे लिहा :-

- (अ) अग्नि विमा कंपनी त्यांच्या विमापत्रात लवाद खंडाचा उल्लेख असून ती अशी असते की, 'सगळ्या वेळां ह्या विमापत्राखाली गमावण्यात येतील, जर कार्यवाही नाही, तर लवाद प्रक्रिया हि हक्क नामंजूर झाल्यापासून तीन महिन्यांत चालू व्हायला हवी.
 (१) सदर तरतूद योग्य आहे का ?
 (२) निर्बंध कायदा, १९६३ हा लवादासाठी लागू होतो का ?
 (३) न्यायालयाला वेळ वाढविण्यासाठी आदेश देणे असू शकतो का ?
 (ब) प्रतीवादीने, त्याच्या हक्कांचे संरक्षण आणि उलट दाव्यामध्ये तो एका विशिष्ट तारखेला हजर राहत नाही. लवाद एक-पक्षीय कार्यवाही करतो आणि एक-पक्षीय निर्णय देतो. चूकी झालेल्या पक्षाला तो त्या तारखेला हजर का नव्हता ह्याची कारणे देण्यासाठी संधी देण्यात येत नाही.
 (१) एक-पक्षीय निर्णय हा रद्द करता येतो का ? कोणत्या आधारावर ?
 (२) एक-पक्षीय निर्णयाविरूद्ध अपील, पराक्षेप किंवा तपासणी ह्यासाठी खटलां करू शकतो का ?
 (३) तुमच्या उत्तराच्या पुर्ततेसाठी निर्णयाचे नाव लिहा.
 (क) एका व्यक्तिस शेतावरील कब्जा सोडून देण्यासाठी सूचना देण्यात येते. तो कायद्यामध्ये असलेल्या लवाद तरतूदीवर निर्भर असतो, ती त्याप्रमाणे पार पाडण्यात येते. एक तारीख निश्चित होते त्याच्यावतीने कायदेपंडित हजर होण्यासाठी तो त्यांचे वेतन देऊ शकत नव्हता. तो लवादाकडे च आठवड्यांची मुदत मागतो, कि त्यामुळे तो आवश्यक निधी गोळा करू शकेल. लवाद त्याची माग फेटाळून लावतो, ह्या कारणावर कि हि त्याची वैयक्तिक बाब असून ती पक्षकार आणि कायदेपंडितांमध्ये आहे. तो सुनावणीच्यावेळी सुद्धा मुदतवादीची मागणी करतो, कारण तो त्याचे प्रतिनिधित्व करत नाही. लवाद त्याचे म्हणणे मान्य करत नाही आणि निर्णय बनवतो.
 (१) हा निर्णय विधीमध्ये पोषणीय आहे का ?
 (२) लवादाची वागणूक हि कायदेशीर वागणूक नाही असे वाटते का ?

४. खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :-

- (अ) लोक न्यायालय म्हणजे काय ? लोक न्यायालयाचा निर्णय, अधिकारीता आणि अधिकार विशद करा.
 (ब) समेट म्हणजे काय. लवाद आणि समेट ह्यामधील फरक नमूद करा.
 (क) परकीय निवाडा स्पष्ट करा ? परकीय निवाडा कधी बंधनकारक आणि अंमलात आणू शकतो.
 (ड) लवाद आणि समेट कायदा, १९९६ ची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
 (इ) लवाद न्यायसभेची रचना करण्यासाठी लवाद आणि समेट कायदा, १९९६ मध्ये कोणते तरतूद आहे ?
 (फ) निर्णयात दुरुस्ती, स्पष्टीकरण आणि अतिरिक्त निर्णय ह्यासाठी कोणत्या तरतूदी केल्या आहेत ?